

Til underviser
Tjek DK
Kompendium

Kompendium til lærerne

HER ER MATERIALE TIL 4 UGER. HVER UGE HAR ET TEMA, DER STRÆKKER SIG OVER HELE UGEN.

Temaerne er:

- Uge 1: Pligt og ret
- Uge 2: Bolig
- Uge 3: Arbejde
- Uge 4: Kultur og omgangsformer

På de næste sider finder du oversigter over alle 4 ugers materiale inklusiv dansklektionerne.

Derudover findes et ekstra hæfte, kaldet Supplerende faktaark, som man kan hente oplysninger fra, når man som underviser finder det relevant i forhold til dagens emne og holdets niveau.

Mandag til torsdag starter dagen med et spørgsmål, der lægger op til dagens emne. Derefter læser kursisterne dagens faktatekst, og de kigger på dagens infografik, og får derved svar på dagens spørgsmål. Hvis man som lærer har tid og vurderer, at kursisterne er parate og har fælles sproglige kompetencer til det, kan dagens fakta diskuteres eller øves. I kompendiet står forslag til øvelser.

Kompendiets struktur

For hver dag - mandag til torsdag - i alle 4 uger er materialet opdelt således:

- 1 Dagens spørgsmål, faktatekst og infografik til kursisterne. Det er den tekst, du udleverer til kursisterne.
- 2 Dagens emne og læringsmål kommer lige efter teksten til kursisterne.
- 3 Herefter følger Baggrund - altså mere information om dagens tekst. Dette er målrettet dig som lærer, så du kan være forberedt og finde svar på eventuelle ekstra spørgsmål fra kursisterne. Det varierer, om der er behov for meget eller lidt ekstra information til dig som lærer, da dagens tekst til kursisterne ikke altid efterlader behov for at blive uddybet yderligere.
- 4 Links til mere info om dagens emner.
- 5 Hvert emne afsluttes med forslag til øvelser. Igen må du tage udgangspunkt i holdets niveau og sproglige forståelse, i forhold til om øvelserne giver mening.

FREDAG - repetition

Hver fredag indledes med en quiz, der repeterer ugens fakta. Dette for at bruge et helt andet didaktisk redskab og for at markere, at det er fredag og afslutning på ugens emne.

Ligeledes afsluttes ugens emne med en mail fra Aisha. Det er en fiktiv tekst, der også skal fungere som repetition for ugens gennemgåede emner. Ideen er, at man også lærer via fiktion, som man kan identificere sig med.

Supplerende faktaark

Til slut i dette kompendium er Supplerende fakta indsat, da også disse sider kan gives til kursisterne.

De 4 uger

Uge 1 Pligt og ret

Dag 1

Dagens spørgsmål: Hvad skal der ske, nu hvor jeg har fået asyl?

Dagens faktatekst: Tjek på din start i kommunen

Lær dansk uge 1 lektion 1: Præsentation

Dag 2

Dagens spørgsmål: Hvordan kan jeg klare mig økonomisk, og hvem betaler for hvad?

Dagens faktatekst: Tjek på dine penge

Lær dansk uge 1 lektion 2: Hilse på hinanden

Dag 3

Dagens spørgsmål: Hvad skal jeg selv gøre, og hvad får jeg hjælp til?

Dagens faktatekst: Tjek på hvad kommunen skal, og hvad du skal

Lær dansk uge 1 lektion 3: Mere om mig

Dag 4

Dagens spørgsmål: Hvilke rettigheder har man i Danmark?

Dagens faktatekst: Tjek på økonomisk og retlig ligestilling

Lær dansk uge 1 lektion 4: Familien

Dag 5

Repetition

Dagens quiz

Ugens brev fra Aisha

Lær dansk lektion 5

Uge 2 Bolig

Dag 1

Dagens spørgsmål: Hvor og hvordan skal jeg bo?

Dagens faktatekst: Tjek på din kommende bolig

Lær dansk uge 2 lektion 6: Byde på kaffe og te

Dag 2

Dagens spørgsmål: Hvilke vigtige steder skal jeg kende i mit nye lokalområde?

Dagens faktatekst: Tjek på lokalområde og institutioner

Lær dansk uge 2 lektion 7: Her bor jeg

Dag 3

Dagens spørgsmål: Hvordan kan jeg få et godt socialt liv?

Dagens faktatekst: Tjek på dit sociale liv

Lær dansk uge 2 lektion 8: På biblioteket

Dag 4

Dagens spørgsmål: Hvad er vigtigt at vide, når man bor i en dansk bolig?

Dagens faktatekst: Tjek på affald og miljø

Lær dansk uge 2 lektion 9: Købe og få

Dag 5

Repetition

Dagens quiz

Ugens brev fra Aisha

Lær dansk lektion 10

Uge 3 Arbejde

Dag 1

Dagens spørgsmål: Hvad skal jeg gøre for at opfylde integrationskontrakten?

Dagens faktatekst: Tjek på arbejdsmarkedsdeltagelse og integrationskontrakten

Lær dansk uge 3 lektion 11: Hvad skal jeg gøre?

Dag 2

Dagens spørgsmål: Hvilke muligheder har jeg for at få et job i Danmark?

Dagens faktatekst: Tjek på det danske arbejdsmarked og uddannelse

Lær dansk uge 3 lektion 12: Arbejde

Dag 3

Dagens spørgsmål: Hvordan ser en typisk hverdag ud i Danmark?

Dagens faktatekst: Tjek på en typisk hverdag

Lær dansk uge 1 lektion 13: Hverdagen

Dag 4

Dagens spørgsmål: Hvordan omgås man hinanden på en dansk arbejdsplads?

Dagens faktatekst: Tjek på kultur og omgangsformer på danske arbejdspladser

Lær dansk uge 1 lektion 14: Weekend

Dag 5

Repetition

Dagens quiz

Ugens brev fra Aisha

Lær dansk lektion 15

Uge 4 Kultur og omgangsformer

Dag 1

Dagens spørgsmål: Hvad har man ret til som barn, ung, voksen og gammel i Danmark?

Dagens faktatekst: Tjek på livet fra barn til gammel i Danmark

Lær dansk uge 4 lektion 16: Årets gang og vejret

Dag 2

Dagens spørgsmål: Hvilke familieformer har man i Danmark?

Dagens faktatekst: Tjek på familier i Danmark

Lær dansk uge 4 lektion 17: Transport

Dag 3

Dagens spørgsmål: Hvad må man, og hvad må man ikke i forhold til andre?

Dagens faktatekst: Tjek på hvad vi må og ikke må, når vi omgås hinanden

Lær dansk uge 4 lektion 18: Sygdom

Dag 4

Dagens spørgsmål: Hvad byder et år på i Danmark med skiftende vejr, højtider og fester?

Dagens faktatekst: Tjek på årets gang i Danmark - årstider og særlige begivenheder

Lær dansk uge 4 lektion 19: Fester og smalltalk

Dag 5

Repetition

Dagens quiz

Ugens brev fra Aisha

Lær dansk lektion 20

Tjek DK

Uge 1

Til kursist
Pligt og ret

**Hvad skal der ske
nu, hvor jeg har fået
asyl?**

**Uge 1
Pligt og ret
Mandag**

Tjek på din start i kommunen

Du har fået asyl.

Nu ved du også, i hvilken kommune i Danmark du skal bo. Du vil snart blive eller er blevet kontaktet af din kommune, som vil fortælle dig mere om, hvad der nu skal ske.

- **Overgivelseskema:** Asylcentret har sendt oplysninger om dig og dine kompetencer til kommunen, så kommunen kan forberede din ankomst.
- **Bolig:** Kommunen har fundet en bolig til dig. Det kan godt være en midlertidig bolig, som du skal bo i, indtil kommunen har fundet en permanent bolig til dig. Det kan fx være en lejlighed, et værelse på et vandrerhjem eller et hus, som du deler med andre personer/familier.
- **Hjælp til praktiske ting:** Kommunen vil sørge for, at du får hjælp til at få en bankkonto og andre praktiske ting. I nogle kommuner vil det være en frivillig, der hjælper med dette.
- **Cpr-nummer:** Dit unikke personnummer oprettes, og du får tildelt din egen læge.
- **Integrationskontrakt:** Du bliver tilbudt et integrationsprogram af kommunen, som skal hjælpe dig til at komme i arbejde og lære dansk. Programmet bliver fastsat i en integrationskontrakt mellem dig og kommunen. Du skal underskrive kontrakten, og du har pligt til at deltage i programmet ved at gå til danskundervisning og deltage i praktik eller løntilskud på en arbejdsplads. Programmet i din integrationskontrakt skal hjælpe dig i gang i Danmark, og målet er, at du inden, der er gået et år, har fundet et lønnet arbejde og kan forsørge dig selv.
- **Flere dokumenter:** Hos kommunen skriver du også under på en Integrationserklæring om, at du vil gøre en aktiv indsats for din egen integration og vil respektere danske regler og normer. Måske skriver du også under på en boligkontrakt og et lån hos kommunen til dit boligindskud.

DIT ANSVAR OG KOMMUNENS ANSVAR

Du skal deltage i integrationsprogrammet. Det betyder, at du skal deltage i timerne på et sprogcenter, og du skal møde op til de aftaler og på de steder, du og din sagsbehandler aftaler. Du kan blive trukket i din integrationsydelse, hvis du ikke møder op. Du skal selv betale bolig, transport og mad med de penge, du får fra kommunen (integrationsydelse).

Kommunen hjælper dig med bolig, og kommunen hjælper dig i gang med danskundervisning og med at komme i praktik eller løntilskud på en arbejdsplads.

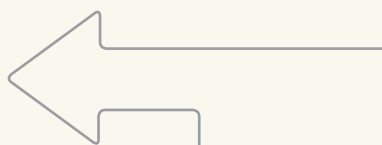
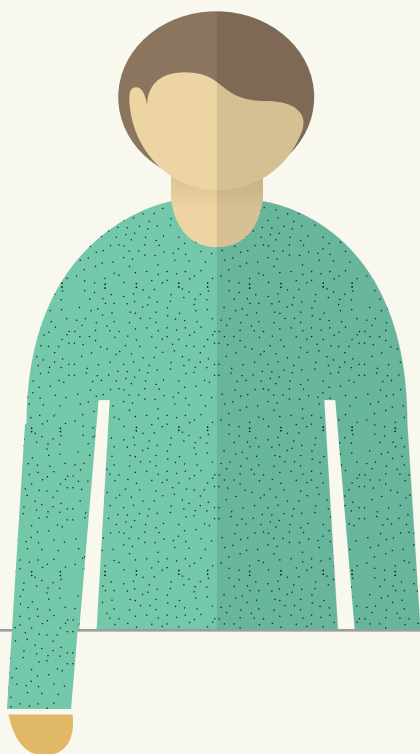
Hvis du deltager aktivt i integrationsprogrammet og lever op til dine andre pligter til at søge arbejde, får du penge fra kommunen (integrationsydelse), indtil du finder lønnet arbejde.

Hvordan finder du hjælp?

- Din lærer på asylcenteret hjælper dig med at forstå dit Brev om meddelt asyl.
- Din kontaktperson i kommunen hjælper dig i starten, når du er flyttet til din kommune.
- I nogle kommuner vil der være frivillige, der kan introducere dig til lokalområdet.

Din start i Kommunen

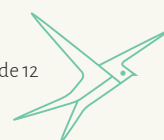
Din første bolig

Dit møde med kommunen

Dit forløb i kommunen

Dagens emne:

Du har fået asyl, intro til forløb i kommunen.

LÆRINGSMÅL

Forventningsafstemning til forestående forløb i kommunen. Intro til bolig og integrationsprogram med det jobrettede forløb og danskundervisning.

BAGGRUND

Kursisten har modtaget Brev om meddelt asyl fra Udlændingestyrelsen. I brevet står hvilken type opholdstilladelse, der er tale om og opholdstilladelsens gyldighedsperiode. Desuden fremgår det af brevet hvilken kommune, der er integrationsansvarlig og dermed skal tilbyde udlændingen integrationsindsats og bolig i kommunen. Kursisten skal have hjælp til at forstå brevet.

Den integrationsansvarlige kommune skal betale udlændingens udgifter forbundet med rejse til kommunen og anvise bolig ved ankomst.

Kommunalbestyrelsen udvælger én forvaltning, der har den koordinerende rolle i forhold til flygtningen. Typisk vil det være Jobcentret og dermed en sagsbehandler herfra, der har den første kontakt med flygtningen.

Kommunen overtager ansvaret (overgivelsestidspunkt) for udlændingen en hel kalendermåned efter datoen for meddelt asyl. Det vil sige, at hvis datoen for meddelt asyl er 8. oktober, vil ansvaret ligge i kommunen fra 1. december, da kalendermånedens først tæller fra 1. november. Dog vil kommunen ikke skulle modtage flygtninge i weekender eller på helligdage, men den førstkommande hverdag.

FORVENTNINGSAFSTEMNING I FORHOLD TIL FORLØB I KOMMUNEN

Bolig

Kommunen skal tilbyde en nyankommet flygtning en permanent bolig, men da det kan være svært at finde, tilbyder kommunen indtil da ofte et midlertidigt opholdssted.

Det kan fx være:

- Flere enlige mænd placeres i en villa med fælles køkken og badeværelser.
- Flere familier placeres i et nedlagt plejehjem. Det vil sige, at en familie måske bor på to stuer med tilhørende køkken og eget toilet.
- Flere enlige kan midlertidigt indkvarteres i samme værelse.

Tilbud om permanent bolig

Kommunen skal kun tilbyde én permanent bolig (efter integrationsloven) - som kan betales af en integrationsydelsesmodtager.

Kommunen skal ikke anvise en ny bolig, hvis udlændingen ikke er tilfreds med den anviste bolig, men man kan vælge selv at finde en anden bolig. Man skal dog være opmærksom på, at det kan have store konsekvenser, hvis man vælger at flytte til en anden kommune. Man kan ikke regne med, at en ny kommune vil overtage opgaven med at tilbyde et integrationsprogram. Det kan betyde, at man heller ikke har ret til integrationsydelse i en ny kommune. Det er derfor vigtigt, at man kontakter kommunen og får rådgivning om reglerne, inden man beslutter at flytte. I forhold til hjælp og eget ansvar er det vigtigt, at kursisten forstår, at man selv skal betale indskud i en ny bolig, men at kommunen kan hjælpe med lån til dette indskud.

MØDE MED SAGSBEHANDLER I KOMMUNEN

Gennemgå møde med sagsbehandler i kommunen

Mange dokumenter skal underskrives, fx integrationserklæring. Vigtigst er gennemgang af indhold i integrationsprogrammet: Pligt til danskundervisning og mødepligt til aftaler og tilbud indgået i integrationskontrakt. Mødepligt er vigtig, da udlændinge ved udeblivelse kan risikere at blive trukket i sin integrationsydelse.

Integrationskontrakt

Her er det vigtigt, at du foretager en forventningsafstemning og giver kursisten viden om vedkommendes forestående forløb. Kommunerne skal tilbyde flygtninge og familiesammenførte et integrationsprogram, der består af danskundervisning og beskæftigelsesrettede tilbud.

Integrationskontrakten skal være indgået inden for den første måned af opholdet i kommunen. Det vil sige, at udlændingen skal være forberedt på hurtigt at skulle starte danskundervisning og virksomhedsrettede tilbud. Udlændingen har ret og

pligt til enten virksomhedspraktik eller løntilskud inden for 4 uger.

Kommunerne udformer deres egen version af integrationskontrakten, der bl.a. skal indeholde:

- Oplysning om, hvilken type opholdstilladelse udlændingen har fået (flygtning, familiesammenført).
- Familiemæssige forhold.
- Kompetencer og kvalifikationer (fx erhvervs erfaring, sprogkunderskaber, uddannelse, andre typer kompetencer).
- Forhold, der kan have betydning for integrationskontrakten (helbred).
- Indholdet af integrationsprogram, hvilken danskuddannelse og hvilket beskæftigelsestilbud som pågældende skal påbegynde.
- Målsætninger for integrationsprogrammet og dato for opfølgning.

LINKS TIL MERE INFO OM DAGENS EMNER

Læs mere om nye regler for boligplacering i denne orienteringsskrivelse til kommunerne:

<http://uibm.dk/filer/integration/orienteringsskrivelse-l-189.pdf>

Bekendtgørelsen om udarbejdelse af integrationskontrakt og om integrationsprogrammet efter integrationsloven:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=184109>

Her finder du integrationserklæringen (på flere sprog):

<http://uim.dk/arbejdsomrader/Integration/integrationskontrakt-og-integrationserklaering>

Love og regler om integration på Udlændinge- og Integrationsministeriets hjemmeside:

<http://uibm.dk/love-og-regler/love-og-regler-om-integration>

Generelt om integration på Udlændinge- og Integrationsministeriets hjemmeside:

<http://uibm.dk/arbejdsomrader/Integration>

FORSLAG TIL ØVELSER

Lad kursisten finde sin nye kommune på et Danmarkskort.

Hvis kursisterne har adgang til nettet (fx på telefonen), kan de bruge Google translate til at oversætte dele af kommunens hjemmeside.

Integrationskontrakten: 'Forbered dig'-øvelse'

Hjælp kursisten med at skrive en liste over erfaring, kompetencer og uddannelse.

Ansvar - i kommunen og hos udlændingen

Skriv liste med udlændinges ansvar, fx at det danske samfund bygger på, at alle voksne har pligt til at forsørge sig selv, sin ægtefælle og sine børn under 18 år.

Skriv liste med kommunens ansvarsområder.

**Hvordan kan jeg
klare mig økonomisk,
og hvem betaler for
hvad?**

**Uge 1
Pligt og ret
Tirsdag**

Tjek på dine penge

DINE PENGE

Du får **integrationsydelse** hver måned, så længe du ikke har noget at leve af, og du er fyldt 18 år. Beløbet er fastlagt i loven. Det er ikke kommunerne, der bestemmer beløbet.

Beløbets størrelse afhænger af, om du har børn i Danmark, som du bor sammen med og skal forsørge alene (enlig forsørger) eller sammen med din ægtefælle (forsørger, der ikke er enlig forsørger). Hvis du har bestået Prøve i Dansk 2, får du en økonomisk bonus.

Integrationsydelse (satser 2017 - månedlige beløb)

- Enlig forsørger 12.211 kr.
- Forsørger, der ikke er enlig forsørger 8.546 kr.
- Personer over 30 år, og personer under 30 år, som ikke bor hjemme 6.106 kr.
- Personer under 30 år, som bor sammen med forældre 2.631 kr.
- Bonus for bestået Prøve i Dansk 2, 1.541 kr.

Du får integrationsydelse, så længe du følger integrationskontrakten, det vil sige modtager danskundervisning og overholder de aftaler, du har aftalt med din kontaktperson om at deltage i virksomhedspraktik.

Af integrationsydelsen skal du betale skat, mad, husleje, el, varme, TV-licens, mobil, internet, transport. Har du børn, skal du selv betale for pasning, mens du modtager danskundervisning og er i praktik.

BORGERE PÅ INTERNETTET

I Danmark foregår pengeoverførsler og kontakt med fx arbejdsgivere, kommune og bank via internettet. Du kan trygt stole på, at dine oplysninger behandles sikkert.

I kommunen får du hjælp til at oprette:

Bankkonto

På din bankkonto kan du sætte penge ind, og her går din løn eller din økonomiske støtte fra kommunen ind. Betalingsservice er en billig og sikker måde at betale regninger på. Hvis du bruger Betalingsservice, risikerer du ikke at glemme at betale regninger og derved skulle betale ekstra gebyrer.

e-Boks

Her får du fx mails fra din kommune, bank, hospital, forsikrings selskab, arbejdsgiver mm.

NemID

NemID er en slags adgangskort til e-Boks, netbank og andre steder på internettet, hvor det er særlig vigtigt, at dine oplysninger bliver behandlet sikkert. Du vælger et personligt password og får et nøglekort med koder, som du logger på med.

www.nyidanmark.dk - er en vigtig hjemmeside for dig at kende. Her kan du finde din sag hos Udlændingestyrelsen (log ind med NemID). Du kan også finde information om vigtige emner såsom familiesammenføring og regler for ind- og udrejse.

SKAT I DANMARK

Hvor kommer pengene fra til fx din integrationsydelse?

I Danmark betaler alle borgere skat til stat og kommune. Skatten beregnes ud fra borgerens indtægt. Det vil sige, at folk, der tjener mange penge, betaler mere i skat end folk, der ikke tjener så meget.

Omkring halvdelen af skattepengene går til sociale ydelser, fx din integrationsydelse, men også til pension til ældre mennesker, til syge og handicappede og til arbejdsløse.

Resten af skattepengene går til skoler, pasning af børn og ældre, til veje, busser og tog. Til hospitaler, læger og tilskud til medicin. Til biblioteker, teatre, museer, svømmehaller og andre kultur- og sportstilbud. Pengene går også til politi og militær og en masse andre ting, vi alle har glæde af.

I Danmark er der tillid til, at skattepengene bliver fordelt retfærdigt, og til at det offentlige system ikke er korrupt (fx ikke modtager bestikkelse).

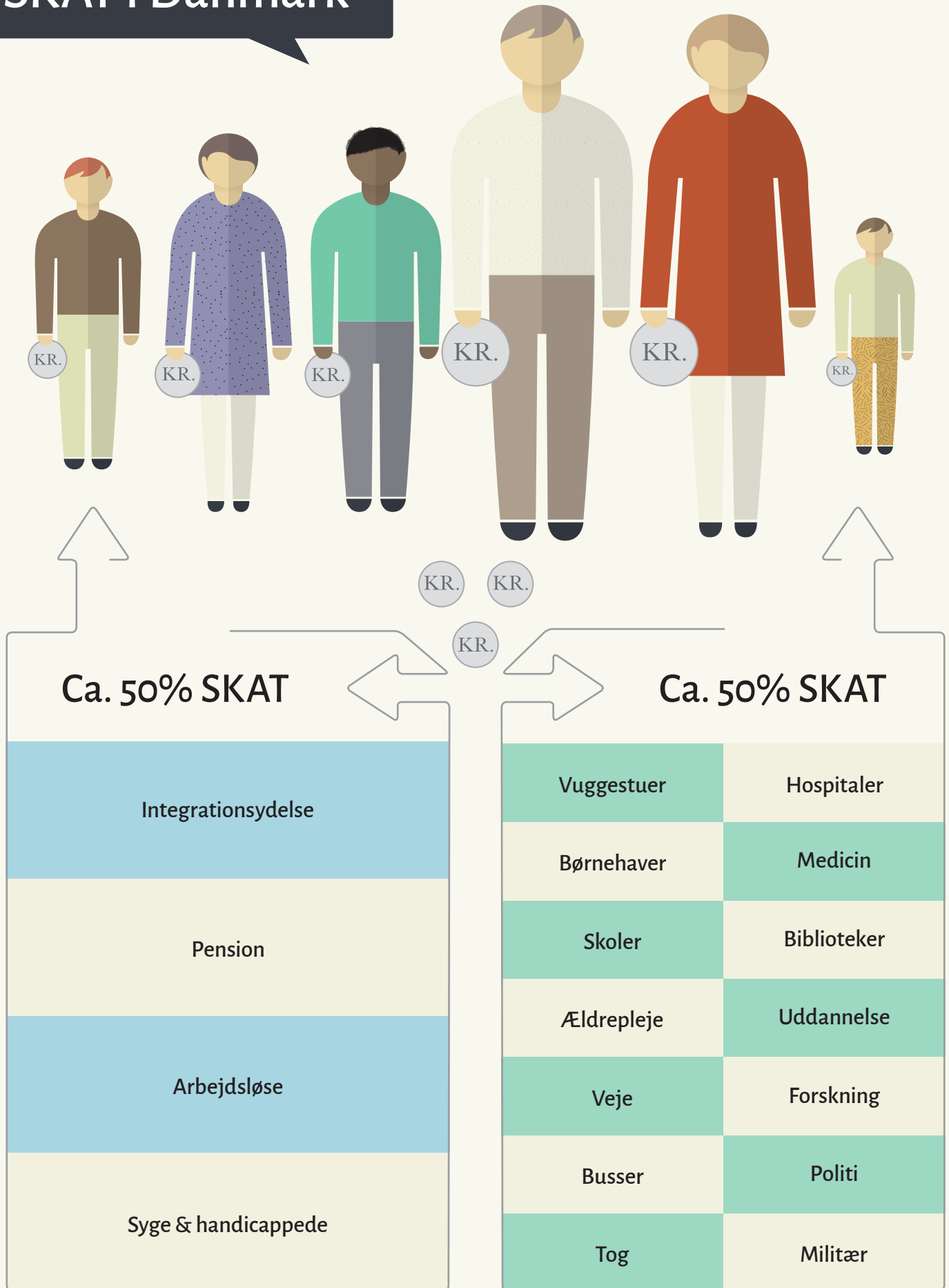
Det danske system er baseret på, at alle betaler skat. Så hvis ikke folk betalte skat, ville den danske stat yde dårligere service, og borgerne i Danmark ville selv skulle betale for fx veje og broer og for at gå i skole, på universitetet, til lægen osv.

Hvordan finder du hjælp?

I kommunen kan du få hjælp af din kontaktperson.

SKAT i Danmark

Dagens emne:

Økonomi, integrationsydelsen, hvem betaler hvad?

LÆRINGSMÅL

Forventningsafstemning ift. integrationsydelse og udgifter kursisten selv skal afholde. Forståelse for det danske system, især pligten til at forsørge sig selv, men også det vigtige i at alle bidrager og betaler skat.

BAGGRUND

Integrationsydelsen

Integrationsydelsen (satser 2017 før skat):

- Enlig forsørger 12.211 kr.
- Forsørger, der ikke er enlig forsørger 8.546 kr.
- Personer over 30 år og personer under 30 år, som ikke bor hjemme 6.106 kr.
- Personer under 30 år, som bor sammen med forældre 2.631 kr.
- Bonus for bestået Prøve i Dansk 2, 1.541 kr.

(Satserne reguleres årligt, de kan googles)

Hvem betaler hvad?

De fleste udlændinge vil ofte alene have integrationsydelse at leve af i den første tid, indtil de selv finder noget arbejde.

Udlændingene modtager dog gratis danskundervisning. Dækning af transportudgifter i forbindelse med praktik mv. vurderes af kommunen fra sag til sag ud fra gældende regler.

Det er vigtigt, at kursisten oplyses om, at selvforsørgelse er målet, og at offentlig hjælp er en midlertidig løsning, og at økonomien forbedres væsentligt, så snart pågældende får fundet et lønnet arbejde.

Udlændinges/kursistens fremtidige privatøkonomi

Se mere om privatøkonomi og betale regninger (a-conto) i supplerende fakta-ark.

Kursisten kan oplyses om, at pågældende i nogle tilfælde kan modtage bolig-sikring eller særlig støtte efter §34 i lov om aktiv socialpolitik.

Intro til vigtige digitale værktøjer

Se også Supplerende faktaark

Den danske digitaliseringsstrategi bevirker, at næsten alle interaktioner foregår via digitale værktøjer. En udlænding får først bankkonto, NemID, e-Boks, når vedkommende er i kommunen. Dagens introduktion er netop en kort introduktion, da kursisten først for alvor kan få hands-on, når vedkommende er registreret i kommunen, og de digitale værktøjer er oprettet.

www.nyidanmark.dk

Hjemmesiden er vigtig i forhold til 3 ting:

- Et **leksikon** med relevante oplysninger om indrejse og ophold. Her kan man finde information om fx familiesammenføring, repatriering og asyl.
- Man kan følge sin egen sag (under '**min side**', man logger på med NemID)
- Man kan **ansøge** om fx forlængelse af opholdstilladelse, repatriering eller permanent opholdstilladelse i Danmark.

The screenshot shows the homepage of www.nyidanmark.dk. At the top, there are navigation links: Nyheder | Blanketter | Publikationer | Spørgsmål & Svar | Lovstof | Tal & statistik | Min Side. Below this, there are two profile pictures of a man and a woman. The main content area is divided into several sections:

- INDREJSE OG OPHOLD**: A menu with links to various categories like Visum, Familiesammenføring, Arbejde, Studie, Au pair, Praktikant, Asyl, Humanitært ophold, Til arbejdsgivere, Permanent ophold, Gebyr, Opholdskort med biometri, Hvis man rejser ud af Danmark, Borgere fra EU og Norden, and Borgere fra Tyrkiet (associeringsaftalen). A red dashed circle highlights the 'MIN SIDE' and 'ANSØG ONLINE' sections.
- MIN SIDE**: A section for users to check their status online, with a 'LOG IND' button.
- ANSØG ONLINE**: A section for online applications, with a 'LOG IND' button.
- GEBYR**: A section for fees on residence permits.
- BIOMETRI**: A section for biometric data for residence permits.
- BESTIL TID**: A section for booking appointments at the International Recruitment and Integration Service Centers.
- NYHEDER**: A news section with several articles dated in March 2017, including 'Nye krav til religiøse forkyndere', 'Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) overholder ikke alle servicemål for tiden', 'Tre nye rapporter om hhv. ulovligt arbejde på studieområdet pr. 15. marts 2017', 'Ny inddragelsesmodel for ulovligt arbejde på studieområdet pr. 15. marts 2017', 'Lovforslag om ændring af reglerne for permanent opholdstilladelse', and 'Ny færd rapport om sikkerhedssituationen i S/C Somalia'.

At the bottom, there are links to 'Udlændingestyrelsen', 'Styrelsen for International Rekruttering og Integration', 'Cookies', 'For samarbejdspartnere', and 'Teknisk Support'.

SKAT I DANMARK - HVOR KOMMER PENGENE FRA?

Infografikken til dagens faktadel illustrerer, hvordan skat er noget, alle betaler. Pligten til at forsørge sig selv og betaling af skat er fundamentet for velfærdssamfundet.

LINKS TIL MERE INFO OM DAGENS EMNER

Undervisningsmateriale fra Skats hjemmeside:

<http://www.skat.dk/skole.aspx?old=2495>

Redskaber til at lægge et budget:

<http://www.lommebudget.dk>

<http://www.raadtilpenge.dk/Gode-raad/vaerktojer-til-din-okonomi>

Vigtige digitale værktøjer, som fremgår i teksten til kursisten:

<https://www.borger.dk/Sider/NemID.aspx>

<http://www.e-boks.dk/logon.aspx>

<https://www.borger.dk/Sider/post.aspx>

<http://nyidanmark.dk>

FORSLAG TIL ØVELSER

Læg et budget - find den sats (integrationsydelse), der passer til kursisten og lav et hypotetisk budget.

Lad kursisten finde det/de steder, hvor de er repræsenteret i dagens grafik - de betaler skat af integrationsydelse og modtager fx ydelser, som andre har betalt via skatten.

**Hvad skal jeg selv
gøre, og hvad får jeg
hjælp til?**

**Uge 1
Pligt og ret
Onsdag**

Tjek på dit ansvar, og hvad kommunen skal

Dine pligter og det, du selv skal stå for:

- Deltage i integrationsprogrammet, det vil sige:
 - A: Møde op til praktik/løntilskud i virksomheder og overholde alle aftaler med kommunen.
 - B: Møde op til danskundervisning.
- Bolig: Hvis du finder en ny bolig, skal den ligge i samme kommune.
- Betale regninger: Husleje, el, varme, TV-licens, telefonregninger, internet, mad, transport.
- Hvis du vil have et dansk kørekort, skal du selv betale for det.
- Aktivt søge arbejde.
- Sørge for dine børn, bl.a. at de kommer i skole.

Dine rettigheder. Kommunen skal:

- Finde bolig til dig. Når du har fået tilbudt en permanent bolig, har kommunen ikke længere pligt til at finde bolig til dig.
- Udbetale integrationsydelse. Beløbet er fastsat i en lov, og derfor kan kommunen ikke beslutte, hvad integrationsydelsen er. Det kan altid bedre betale sig at finde et arbejde.
- Tilbyde dig et integrationsprogram, hvor du kommer i virksomhedsrettede forløb og får danskundervisning på et sprogcenter.

HVAD HAR DU RET TIL, NÅR DU BOR I KOMMUNEN?

Når du er syg

Gratis lægehjælp og gratis behandling på hospital.

Undervisningspligt og ret til uddannelse

Har du børn i skolealderen, skal de modtage undervisning. Det siger loven. Du har selv ret til gratis danskundervisning.

Du kan søge om godkendelse af medbragte kvalifikationer fra dit hjemland til brug på arbejdsmarkedet eller uddannelse. Kommunen kan hjælpe dig med det.

Når du har brug for juridisk hjælp

Du kan få retshjælp. En retshjælp fungerer som et advokatkontor, der blot er gratis. Man kan blive tilknyttet en fast rådgiver, og i de fleste sager bistår retshjælpen folk til sagen er afsluttet.

Find den retshjælp, der ligger nærmest din nye kommune ved at finde retskredsen på denne hjemmeside:

<http://www.domstol.dk/find/Pages/findminretskreds.aspx>

Dansk Flygtningehjælps rådgivning til flygtninge:

<http://frivillignet.dk/hvad-vi-laver/frivilligraadgivning>.

Frivilligrådgivningen tilbyder gratis, uvildig og anonym rådgivning om blandt andet udlændingeloven og integrationsloven, sociale regler samt psykosociale anliggender.

Ret og ansvar

Din ret

Bolig

Danskundervisning

Integrationsprogram:
Sprogskole og virksom-
hedsrettede tilbud

Integrationsydelse

Dit ansvar

Aktiv deltagelse i integrationsprogrammet

Aktiv medborgerskab

Husleje

Varme og el

TV-licens

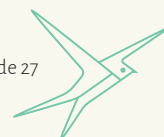
Telefon

Mad

Renovation

Transport

Internet

Dagens emne: Hvad har du ret til, og hvad har du pligt til?

LÆRINGSMÅL

Forventningsafstemning i forhold til krav, som kursisten mødes med i kommunen. Introduktion til rettigheder i kommunen.

BAGGRUND

Dagen bærer præg af repetition. (Se baggrundsafsnit fra de to foregående dage)
Dog nævnes i dagens faktatekst forskellige rettigheder i forhold til sundhed, undervisning og juridisk hjælp.

Sundhed

Alle flygtninge er omfattet af den offentlige sygesikring. Det betyder, at de fra start får tildelt en praktiserende læge, og har samme adgang til gratis lægehjælp og øvrige sundhedsydelser, som alle andre borgere. Når det vurderes nødvendigt, skal kommunen derudover tilbyde nye flygtninge en helbredsmæssig vurdering hos en læge. Det sker med henblik på tidlig afdækning af det fysiske og psykiske helbred. En del af de flygtninge, der kommer til landet, lever med traumer. Ikke alle traumer lever op til diagnosen PTSD, men flygtningene kan være påvirkede af traumatiske oplevelser i deres hjemland eller under flugten. Flygtningen kan også have andre helbredsmæssige udfordringer. Derfor er det vigtigt at understrege flygtninges mulighed for at komme til læge.

Undervisning

Der er undervisningspligt for børn i 10 år. Den danske Folkeskole er gratis, ligesom man gennem hele livet som borger i Danmark kan modtage gratis undervisning (der findes dog skoler og uddannelser, der ikke er gratis i Danmark). Udlændinges sprogundervisning på sprogskolen er gratis.

Juridisk hjælp

I dagens tekst til kursisten gennemgås steder, hvor man kan få hjælp til selvhjælp. Det er vigtigt, at kursisten forstår mulighederne for at få juridisk bistand.

LINKS TIL MERE OM EMNET

Orienteringskrivelse fra Udlændinge- og Integrationsministeriet til kommunerne om integrationsindsats, om bolig, integrationskontrakt og kommunens forpligtelser:

<http://uibm.dk/filer/integration/orienteringskrivelse-l-189.pdf>

Hjemmesiden "Lige ret for alle" gennemgår stort set alle relevante områder, der handler om rettigheder - findes på en række forskellige sprog (dansk, engelsk, persisk, urdu, arabisk og tyrkisk). Ligeret.nu er udviklet af Ligestillingsafdelingen i Udenrigsministeriet:

<http://ligeret.nu/>

FORSLAG TIL ØVELSER

Hvor kan du finde hjælp og møde danskere i din nye kommune?

Hvilke tilbud findes der i din nye kommune? Gå på nettet og undersøg sagen.

Du kan fx søge på Google og Facebook. Du kan også søge på din kommunes hjemmeside eller på Røde Kors og Dansk Flygtningehjælps hjemmesider. Mange grupper, der hjælper flygtninge hedder noget med "flygtningevenner", fx Roskilde Flygtningevenner.

**Hvilke rettigheder
har man i Danmark?**

**Uge 1
Pligt og ret
Torsdag**

Tjek på økonomisk og retlig ligestilling - alle bidrager og alle har lige rettigheder

I Danmark er alle mennesker lige og har ret til at blive behandlet lige. Det gælder børn, kvinder og mænd. Det er ulovligt at gøre forskel på kvinder og mænd på grund af deres køn. Både kvinder og mænd arbejder og betaler skat til fællesskabet. Derfor begynder børn typisk i vuggestue eller dagpleje, når de er mellem 9 måneder og 1 år. Når børnene er ca. 3 år, starter de i børnehave, og det år, de fylder 6 år, starter de i skole.

Både kvinder og mænd har ret til:

- at bestemme over deres egen krop
- at have et arbejde og tjene egne penge
- gratis lægehjælp
- et liv uden vold - både fysisk, psykisk og seksuel
- at få økonomisk hjælp fra kommunen, hvis man ikke kan klare sig selv
- at få gratis uddannelse
- at få juridisk hjælp fra fx retshjælpen, hvis man ikke selv kan betale for juridisk hjælp
- at få hjælp til at få et job
- at stemme til valg og deltage i demokratiet
- at selv bestemme hvem man vil giftes med
- at kræve skilsmisse

Både mænd og kvinder har pligt til:

- at overholde loven
- at sikre ens børn undervisning
- overholde aftaler og pligter, hvis man får penge fra det offentlige/kommunen
- at være parat til at begynde på et arbejde (stå til rådighed på arbejdsmarkedet), hvis man modtager økonomisk hjælp

Børn i Danmark er dækket af FN's børnekonvention (både piger og drenge) og beskyttet af den danske lov. Det betyder, at de blandt andet har ret til:

- omsorg, tryghed, beskyttelse og respekt
- et sted at bo
- lægebesøg
- 10 års undervisning
- at få mulighed for at være sammen med andre børn og tage del i samfundet
- medbestemmelse og ytringsfrihed

Hvordan finder jeg mere information?

Tjek www.ligeret.dk - findes på dansk, engelsk, persisk, urdu, arabisk og tyrkisk.

Dagens emne: Lige rettigheder i Danmark

LÆRINGSMÅL

Forstå (kønsmæssig) ligestilling i forhold til rettigheder
- også børns rettigheder

BAGGRUND

I dagens tekst til kursisten er basale rettigheder i Danmark gennemgået.

Det er oplagt, hvis I har adgang til nettet, at tage fat i hjemmesiden 'Lige ret til alle', hvor kursisterne på deres eget sprog kan få et indblik i rettigheder i Danmark.

Lige ret for alle - findes på en række forskellige sprog (dansk, engelsk, persisk, urdu, arabisk og tyrkisk). Ligeret.nu er udviklet af Ligestillingsafdelingen i Udenrigsministeriet:

<http://ligeret.dk/>

LINKS TIL MERE INFO OM EMNET

Ligestillingsloven:

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=160578>

Mere om børns rettigheder finder du på Børneportalen:

<http://boerneportalen.dk>

FORSLAG TIL ØVELSER

Hvad er kursistens egne erfaringer? Og er der noget, der har overrasket ham/hende i den tid, de har været i Danmark?

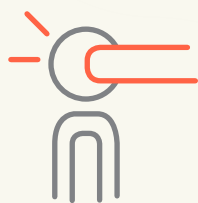
Hvis I har adgang til nettet, kan du finde billeder, der belyser ligestilling, fx kvindelige chefer og mænd i typiske "kvindefag".

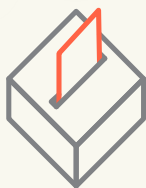
Rettigheder i Danmark

VORES RETTIGHEDER

Ikke slå

Stemmeret

Uddannelse

Ikke for tæt på

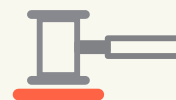
Lægehjælp

Ytringsfrihed

Økonomisk hjælp

Juridisk hjælp

**Hvordan var det
nu, det var?**

**Uge 1
Pligt og ret
Fredag**

Q	Quiz til Uge 1	Rigtig	Forkert
1	Du skal selv finde din første bolig i kommunen.		X
2	Når du kommer til din nye kommune, skal du underskrive din integrationskontrakt.	X	
3	Du får kun dine penge, hvis du overholder dine aftaler.	X	
4	Integrationsydelsen er ens for alle, du får det samme om du er alene eller har børn.		X
5	e-Boks er navnet på din postkasse på nettet, hvor du modtager breve fra fx kommunen og hospitalet.	X	
6	Det koster 50 kroner at få NemID.		X
7	På hjemmesiden www.nyidanmark.dk kan du følge din sag og ansøge om familiesammenføring.	X	
8	Alle har pligt til at betale skat i Danmark.	X	
9	Du skal selv finde en skole, hvor du kan lære dansk.		X
10	Børn starter i skolen, når de er 4 år.		X
11	Alle i Danmark har ret til et liv uden vold.	X	
12	Det koster 100 kroner at gå til læge i Danmark.		X
13	I Danmark har børn ret til omsorg og tryghed, det betyder blandt andet, at man ikke må slå dem.	X	

Første mail fra Aisha

Kære kusine

I dag er det præcis en uge siden vi flyttede fra asylcenteret. Vi havde ventet og glædet os til at komme videre, så det var overraskende, hvor vemodigt det faktisk blev at skulle tage afsked med de andre beboere i asylcenteret. Især var det svært for Basim og Yasmin at sige farvel til de andre børn.

Denne sidste uge har været ret overvældende, Ibrahim og jeg er både glade og lidt forvirrede. Der er så meget nyt at forholde sig til, men jeg synes vi bliver hjulpet godt på vej. Vi har allerede været til møde med vores nye kontaktperson, Hanne.

Hanne er sød og meget hjælpsom, hun har allerede hjulpet os med et hav af praktiske ting, som fx at få åbnet en bankkonto, at få Basim indskrevet i skolen, at finde ud af hvilke busser vi skal benytte, og hun har også fundet en god dagpleje til Yasmin.

Vi modtager stadig økonomisk hjælp, sådan er det. Men efter vi er flyttet, skal vi selv dække alle udgifterne - husleje, varme (og det er dyrt her) el, telefon, net, buskort, mad osv. Vi har lagt et stramt, men fungerende budget, så vi ved, at vi kan betale vores regninger.

Det kan nærmest ikke lade sig gøre at bo i Danmark uden en computer, så jeg ser frem til, vi får mulighed for at købe vores egen. Alle breve og beskeder mellem kommunen og os foregår via nettet, det samme gør kontakten til banken og til sundhedsvæsenet og Basims skole. Det er meget specielt, og aldrig har jeg haft så mange adgangskoder, som jeg har nu. Man logger sig ind på alt.

I det hele taget virker det som om, at man her i Danmark godt kan lide koder og plastikkort. Vi har alle 4 fået et lille gult kort, det er vores sundhedskort, som vi bruger, når vi skal til læge eller på sygehuset. Det samme lille gule kort bruger jeg også, når jeg skal låne en bog på biblioteket. Biblioteket her er fantastisk, faktisk sidder jeg her lige nu, det er gratis at låne deres computer.

Både Ibrahim og jeg fortsætter med at lære dansk på en sprogskole, jeg glæder mig til at møde de andre studerende og ikke mindst til at kunne forstå og tale dansk, jeg er sikker på, at det vil gøre det hele meget lettere. Så hverdagen bliver meget snart travl, men alt det skriver jeg mere om senere, for nu skal du høre om vores nye bolig. Vi er blevet indlogeret på et nedlagt pensionat sammen med 3 andre familier, der også skal igang med at finde sig til rette. Det var måske ikke lige det, vi havde drømt om, men det fungerer fint, og det er kun midlertidigt. Vi har 2 værelser, eget badeværelse og et lille tekøkken, og faktisk er det rart at have nogen at snakke med om alt det, der foregår. Det er også rart for Basim og Yasmin at have nogen at lege med.

Alt i alt har vi det godt, men vores tilværelse er jo helt anderledes, end den var derhjemme. Der er så meget, vi skal have styr på, og vi er så langt fra det vi kender, vores gamle hverdag og job og ikke mindst alle vores kære. Jeg håber du og familien har det godt, kære kusine, jeg skriver snart med mere nyt.

Kærlig hilsen

Aisha

Tjek DK

Uge 2

Til kursist
Bolig

**Hvor og hvordan
skal jeg bo?**

**Uge 2
Bolig
Mandag**

Tjek på din kommende bolig

DIN FØRSTE BOLIG

Kommunen har valgt din bolig. Måske skal du starte med at bo i en midlertidig bolig, indtil kommunen har fundet en permanent bolig. En midlertidig bolig er ofte en bolig, du deler med andre, og hvor flere personer/familier bor sammen.

Kommunen skal tilbyde dig en permanent bolig, der kan matche din økonomi (det vil sige de penge, du får i integrationsydelse, boligsikring, børneydelser mv.). Du er velkommen til selv at finde en bolig. Du kan fx skrive dig op i en boligforening.

Økonomi i din permanente bolig

Når du flytter ind i din bolig, skal du måske betale indskud. Kommunen kan hjælpe dig med et lån til indskuddet.

Du skal betale husleje hver måned. Du skal betale el, varme, internet og TV-licens.

Du skal også selv betale mad, transport, telefon og eventuel børnepasning.

Kommunen vurderer, om du kan få et beløb til opstart i boligen, så du selv kan købe køkkenredskaber, møbler mm. Nogle kommuner har aftaler med genbrugsbutikker om møbler. Andre kommuner udleverer senge, dyner og køkkenredskaber.

Ny bolig, når du er i gang med integrationsprogrammet

Du må gerne selv finde en ny bolig, kommunen har ikke pligt til at hjælpe med det. Hvis boligen ikke ligger i samme kommune, kan du ikke regne med at fortsætte dit integrationsprogram og få integrationsydelse.

DIN FØRSTE KOMMUNE

Danmark er opdelt i 98 kommuner

Hver kommune tager sig af alt det, der er vigtigt for kommunens beboere i hverdagen, fx skoler og plejehjem, boliger til dem, der ikke selv kan finde bolig, og veje og parker. Kommunen tilbyder økonomisk hjælp, når borgeren ikke kan forsørge sig selv, men kun hvis borgerens egne penge er brugt.

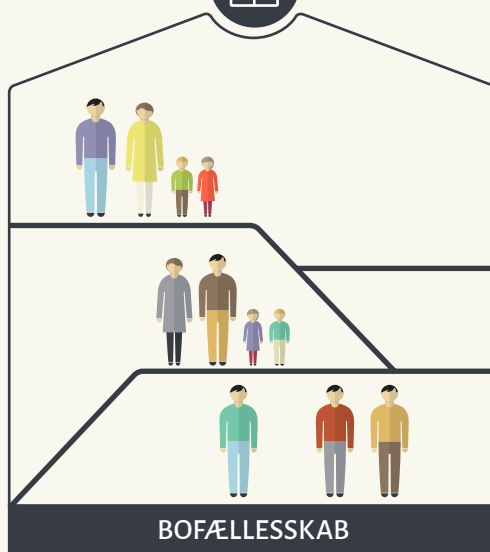
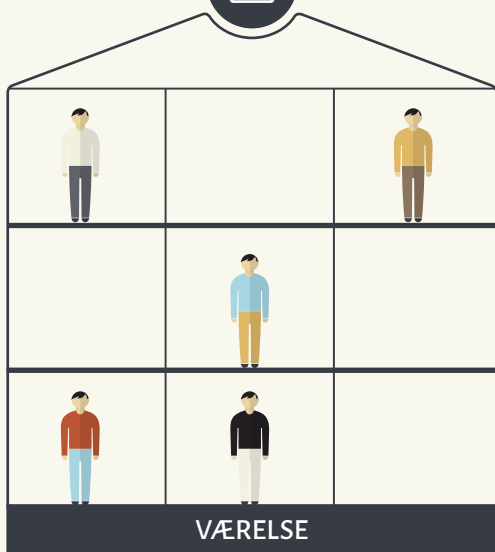
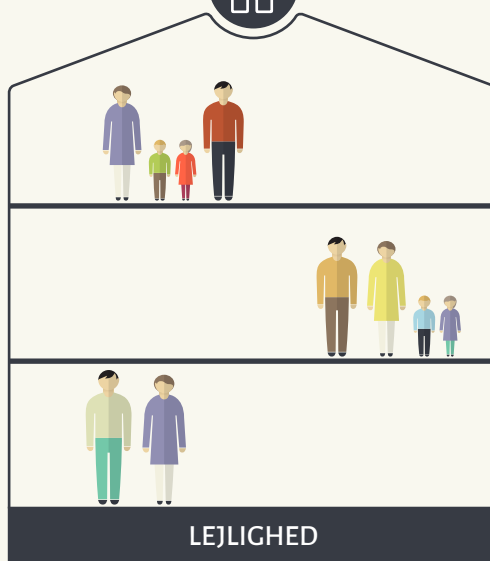
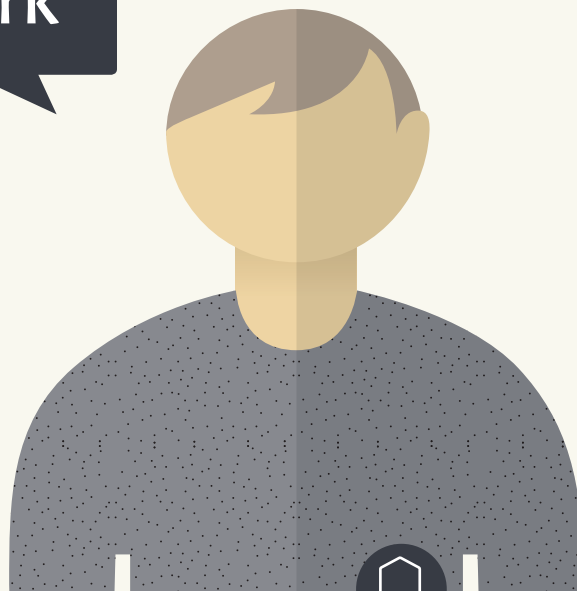
Kommunen skal overholde de love, der er besluttet i det danske Folketing (det danske parlament). Kommunen har selvstyre, der kan derfor være forskel på, hvordan kommuner bruger penge, herunder hvordan de sikrer boliger til boligtrængende og hvilke tilbud, de ellers giver.

Hvordan finder du hjælp?

- Du får hjælp af din kontaktperson i kommunen i begyndelsen af dit forløb.
- På kommunens bibliotek.
- Hvis du mangler møbler og inventar til din nye bolig, kan du søge hjælp hos kommunen. Du kan også søge hjælp hos frivillige, der hjælper flygtninge. Kig evt. på frivillige grupper på Facebook. Her donerer mange danskere brugte møbler, køkkenudstyr og andet, de har i overskud. Du kan også selv skrive et opslag på en frivillig gruppes Facebook side og spørge efter det, du mangler. I de fleste byer findes genbrugsbutikker, hvor du kan købe møbler og inventar billigt. Prøv også loppemarkeder i dit lokalområde. Du kan også prøve den lokale genbrugsstation. Her afleverer mange borgere brugte møbler og andre ting, de har i overskud.

Boligtyper i Danmark

Dagens emne:

Din første bolig, din første kommune

LÆRINGSMÅL

Forventningsafstemning, især i forhold til bolig i kommunen. Opnå forståelse for de regler, kursisten er underlagt. Forståelsen for at kommunen er underlagt love, som er besluttet af Folketinget.

BAGGRUND

Boligtyper - at bo med andre familier

Den første bolig, udlændinge kommer til at bo i, vil i mange tilfælde være en midlertidig bolig.

Kommunerne er forpligtede til at sørge for boliger til nye flygtninge. Der skal anvises en permanent bolig, når det er muligt. Indtil det er muligt at anvise en permanent bolig, skal kommunen anvise flygtningen et midlertidigt opholdssted. Kommunen har alene pligt til at anvise den første permanente bolig. Det betyder, at hvis flygtningen afslår et tilbud om en permanent bolig, skal kommunen ikke anvise en anden bolig. Ændrer flygtningens boligbehov sig efterfølgende, fx som følge af familiesammenføring, skal flygtningen ligeledes selv finde en større bolig.

Kommunen er ikke forpligtet til at finde en permanent bolig inden for en bestemt frist, og kommunen er ikke forpligtet til at sætte opgaven med at finde permanente boliger til flygtninge over behovet for at finde boliger til andre borgere med behov for hjælp hertil. Der skal hver gang foretages en konkret vurdering af, hvem der er mest boligtrængende.

Hvis en kommune ikke har en ledig permanent bolig, anvises et midlertidigt opholdssted.

Der er mange forskellige eksempler på, hvad der bruges til midlertidige opholdssteder. Fx lejede parcelhuse, omdannelse af nedlagte institutioner og skoler, indkvartering på vandrerhjem, i campinghytter eller privat eller i ledige ældreboliger eller kollegier. Der kan indkvarteres flere enlige flygtninge i samme værelse.

Lejeloven finder ikke anvendelse i forbindelse med indkvartering på midlertidige opholdssteder. Et midlertidigt opholdssted har således ikke karakter af et egentligt lejemål. Det betyder fx, at den pågældende ikke kan påberåbe sig lejelovens opsigelsesregler, og flygtningen har alene ret til at bo i boligen, indtil kommunen tilbyder en anden midlertidig bolig eller en permanent bolig. Der er samtidig loft over, hvor meget kommunen kan opkræve i egenbetaling af flygtningen.

Kommunen kan have svært ved at finde boliger, der kan matche økonomi på integrationsydelse. Ofte vil udlændinge opleve at skulle bo i bofællesskab.

Eksempler

- Flere enlige mænd placeres i en villa med fælles køkken og badeværelser.
- Flere familier placeres i et nedlagt plejehjem. Det vil sige, at en familie måske bor på to stuer med tilhørende køkken og eget toilet.
- Flere enlige kan midlertidigt indkvarteres i samme værelse.

Økonomi og permanent bolig

Flygtninge kan låne penge til indskud i bolig af kommunen. Der er en indkomstgrænse for at få lån. Flygtningens integrationsydelse vil normalt opfylde betingelserne. Flygtninge er omfattet af reglerne om boligstøtte, man skal være lejer for at få boligstøtte. Hvis huslejen overstiger halvdelen af husstandens indkomst, kan fuld boligstøtte ikke nægtes.

Hjælp til etablering

Kommunen kan yde hjælp i særlige tilfælde til udlændinge omfattet af integrationsloven. Reglerne fremgår af integrationslovens kapitel 6.

Det gælder fx hjælp til etablering til nyankomne flygtninge, når de flytter fra asylcenter eller direkte fra flygtningelejr til den kommune, som de er boligplaceret i, jf. integrationslovens § 35. Hjælpens indhold og størrelse afhænger af den enkelte flygtningssituation (behov og mulighed for selv at dække udgiften). Kommunen skal derfor i hvert enkelt tilfælde konkret vurdere den pågældende flygtningssituation for behov for hjælp. Læs mere i integrationslovens kapitel 6.

LINKS TIL MERE INFO

Integrationsloven:

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=163323>

Brev til kommuner fra Udlændinge- og Integrationsministeriet om boligplacering, oktober 2016

<http://uim.dk/filer/integration/informationsbrev-om-boligplacering-af-flygtninge.pdf>

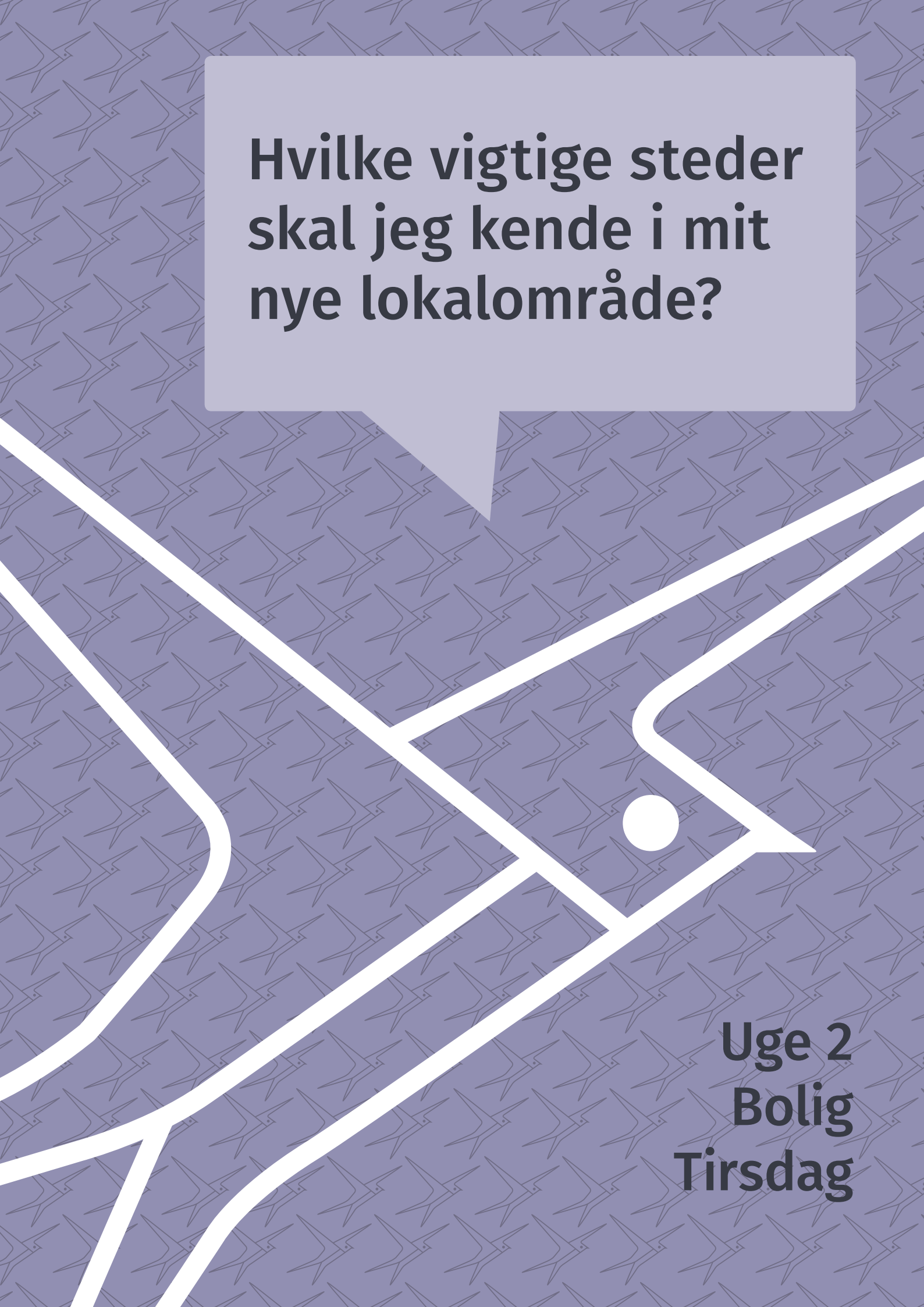

FORSLAG TIL ØVELSER

Søg på møbler og andet boliginventar på dba.dk - se priser, og se hvad man kan få.

Tjek frivillige grupper i kursisternes nye lokalområde på Facebook eller Google.

**Hvilke vigtige steder
skal jeg kende i mit
nye lokalområde?**

**Uge 2
Bolig
Tirsdag**

Tjek på lokalområde og institutioner

- Vigtige institutioner, der er nyttige for dig at kende

Kommunens kontorer og hjemmeside: Den første tid i den nye kommune får du hjælp af kommunen til en masse ting: Fx oprette sundhedskort, bankkonto, NemID og e-Boks. Du skal tit til møder i kommunen, så det er en god ide at få styr på de adresser, hvor du skal møde op. Det er også en god ide at kende kommunens hjemmeside.

Læge: Det er gratis at gå til lægen. Du får tildelt en læge eller et lægehus. Du kan få en tolk med, når du skal til lægen. Lægen har tavshedspligt. Lægen henviser til speciallæge, når det er nødvendigt.

Hvis du fx har psykiske problemer, kan din læge henvise til en psykiater.

Der er særlige tilbud til flygtninge med traumer.

Hvis lægen udskriver medicin, skal du selv betale for medicinen. Hvis dine medicinudgifter overstiger et vist beløb, kan du få tilskud til medicinen.

Skadestue: Hvis du eller dine nærmeste kommer til skade uden for lægens åbningstid, kan du ringe **1813** og få at vide, hvor du kan møde op.

Alarm: Ambulance, brandvæsen, politi.

Du skal ringe **112**, hvis der er akut brug for hjælp i nødsituationer.

Politi: Politiet i Danmark er opdelt i politikredse (politiet hører ikke under kommunen). Find den politikreds, du hører til her: www.politi.dk.

Tandlæge: Tandlægebesøg er ikke gratis, men undersøg om der eventuelt er mulighed for tilskud i kommunen. Tandlæge er dog gratis for børn.

Juridisk hjælp: I Danmark er der offentlig retshjælp. Det betyder, at personer, der ikke selv har råd til at betale en advokat, kan få hjælp. Spørg eventuelt på kommunen eller på det lokale bibliotek.

Sprogskole: Du skal lære dansk. Det er godt at vide, hvor sprogskolen ligger, og hvordan du kommer derhen.

Bibliotek: Her kan du få hjælp til e-Boks og NemID, du kan låne computere og gå på internettet, og du kan selvfølgelig låne bøger, læse aviser mm.

Genbrugsstation: På genbrugsstationen kan man både hente gratis ting, andre har leveret til genbrug, og selv aflevere både møbler, tøj, legetøj og køkkenting. Det er også her, man afleverer affald, der ikke må smides i skraldespande ved din bolig.

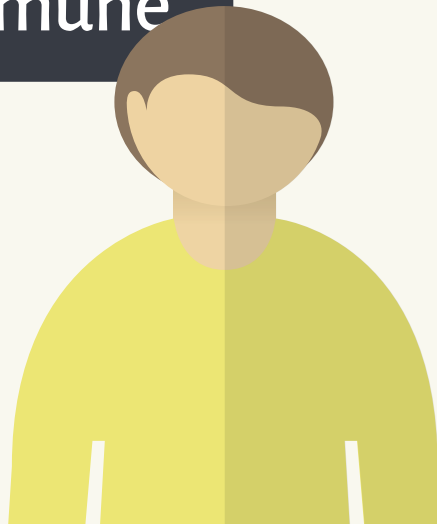
Hvis du har børn

Når du skal i sprogskole og praktik, kan du få dine børn passet i et dagtilbud.

- **Børnepasning/daginstitutioner:** Uddannede pædagoger for at børnene har det godt, at de lærer fx sprog og leger med andre børn.
- **Skole:** I Danmark er der undervisningspligt. Det er forældrenes ansvar, at børnene kommer i skole/får undervisning. Børn har ret til 10 års gratis skolegang i folkeskolen.
- **Efter skoletid:** Da mange forældre arbejder meget, bliver børn tilbudt pasning efter skoletid. Fra de begynder i skole til og med 3. klasse er børn i fritidshjem efter skole. Fra 4. klasse går børn i klub. Det er godt at kende mulighederne for børn på det lokale bibliotek, hvor der ofte tilbydes gratis lektiehjælp og aktiviteter for børn.

Din første Kommune

Kommunen

Daginstitutioner

Læge

Skadestue/alarm

Tandlæge

Børnehave

Skole

Genbrugsstation

Sprogskole

Fritidshjem

Politi

Bibliotek

Dagens emne: Vigtige institutioner i lokalområdet

LÆRINGSMÅL

At illustrere de tilbud og institutioner, kursisten bør kende, så de bliver mere selvhjulpne og forstår både pligter og rettigheder som borger i lokalsamfundet.

BAGGRUND

Danmark er opdelt i 98 kommuner. Kommunerne har selvstyre, og dermed er praksis for modtagelse af flygtninge ofte forskellig fra kommune til kommune. Indsatsen kan også være afhængig af kommunens størrelse og grupper af udlændinge. Men en række institutioner, tilbud og organisering af integrationsindsatsen vil være ens, og dagens faktatekst og illustration skal hjælpe kursisten til at navigere i kommunens tilbud og muligheder.

Forventningsafstemning i forhold til at aflevere børn i dagtilbud og skole

Når man som udlænding møder den danske kultur for pasning af børn, kan det virke overvældende og meget nyt.

Idet kursisten skal forvente at bruge megen tid på danskundervisning og praktikforløb, er det vigtigt at få klargjort, at børnene højst sandsynligt skal afleveres i et dagtilbud (de fleste danske børn går i vuggestue, dagpleje og børnehave) og at børn over 6 år skal i skole. Måske skal de videre til fritidshjem/SFO eller klub.

FORSLAG TIL ØVELSER

Få kursisten til at google sig frem til den nye kommunes hjemmeside. Brug Google translate eller find nøgleord på hjemmesiden.

Find kommunens adresse(r)

Find børnehaver, skoler, sprogskole, vuggestuer og andre institutioner i din kommune på Google maps og Google billedsøgning, så man får en fornemmelse af lokalområdet.

**Hvordan kan jeg få
et godt socialt liv?**

**Uge 2
Bolig
Onsdag**

Tjek på dit sociale liv

MØD ANDRE MENNESKER OG FÅ ET NETVÆRK

Den første tid i den nye kommune får du hjælp af kommunen til en masse ting: Fx oprette sygesikringsbevis, bankkonto, NemID og e-Boks. Du skal tit til møder i kommunen, så det er en god ide at få styr på de adresser, hvor du skal møde op. Det er også en god ide at kende kommunens hjemmeside.

Den bedste måde at blive en del af det danske samfund (at blive integreret) er ved at lære andre mennesker i dit lokalområde at kende og deltage aktivt i lokalsamfundet. I din nye kommune har du mulighed for at få hjælp og komme i kontakt med beboere i området. På din kommunes hjemmeside kan du se, hvad netop din kommune tilbyder sine borgere. Her er de typiske tilbud i en kommune:

Biblioteker og kulturhuse

På dit lokale bibliotek finder du bøger, film og lydbøger på mange sprog. Her er også mulighed for at læse aviser og magasiner. Biblioteket har også aktiviteter til både børn, unge og voksne. Det kan blandt andet være lektiehjælp, arrangementer for de helt små og bogklubber. Bibliotekernes tilbud er gratis. I kulturhuse kan borgerne leje lokaler til forskellige aktiviteter og projekter. Det kan fx være til dans eller foredrag.

Kulturhuse i Danmark kan både være lokale kulturhuse, aktivitetshuse og medborgerhuse.

Foreninger

I Danmark har vi foreningsfrihed. Vi må danne en forening, når vi vil. Vi har mange foreninger i Danmark. Foreningerne har mange forskellige formål. Der findes både frivillige foreninger, hvor målet er at hjælpe mennesker, der har det svært og foreninger, hvor mennesker mødes omkring en fælles interesse, fx sport, mad, bøger eller dans.

Fritidstilbud - børn og unge

Mange børn og unge i Danmark går til fx fodbold, gymnastik, tegning, dans, kampsport, musik eller sang efter skole. Mange tilbud er gratis eller billige, fordi trænere og lærere arbejder frivilligt eller fordi kommunen giver tilskud. Du har også mulighed for at søge om økonomisk støtte, hvis dit barn gerne vil gå til en fritidsaktivitet, og du har svært ved at betale kontingentet (spørg din kontaktperson i kommunen).

Kunst og kultur

Museer, kunst i parker og på byens torve og pladser, teatre, musikskoler, filmskoler, kunstskeoler med modellering, tegning, maleri for børn og unge og måske kultur-og børnefestivaler. Der kan være mange muligheder, hvis man interesserer sig for kunst og kultur.

Natur/parker/udeliv

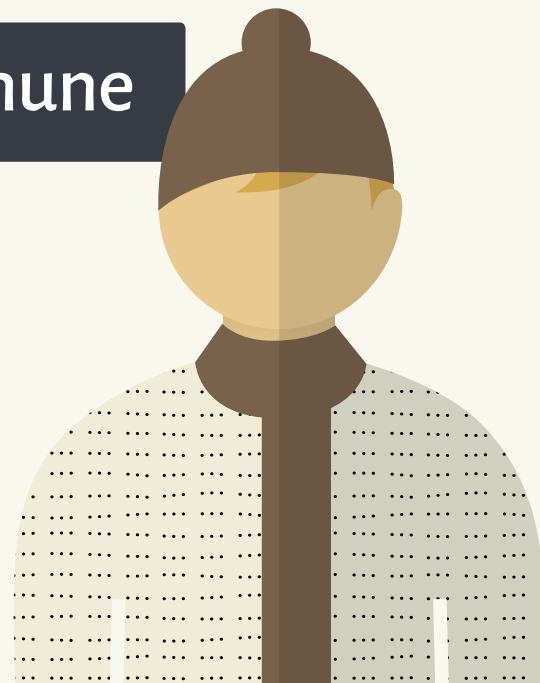
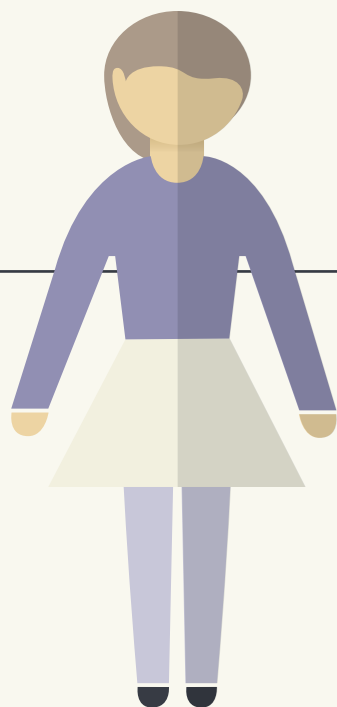
Find områdets legepladser, boldbaner, motionsruter, parker, søer, skove mm. Måske er der også steder i din kommune, hvor du kan spise i det fri, måske overnatte, fiske eller tage på cykeltur.

SÆRLIGE TILBUD TIL FLYGTNINGE

I dit lokalområde kan du også finde tilbud, som er rettet specielt mod flygtninge. Måske har Dansk Flygtningehjælp en gruppe frivillige, der tilbyder lektiecafeer og hjælp med praktiske ting. Eller måske er borgere i din kommune gået sammen om at arrangere fodboldturneringer eller madklubber for ny- og gammeldanskere. Dansk Røde kors har et tilbud til flygtninge, der hedder 'Venner viser vej', der består af frivillige, der hjælper med modtagelse og introduktion til lokalsamfundet. "Ny i Danmark" er en facebook-gruppe, stiftet af flygtninge for flygtninge. Her kan du finde nyttig information om Danmark og livet i Danmark.

Muligheder i din kommune

Biblioteker og kulturhuse

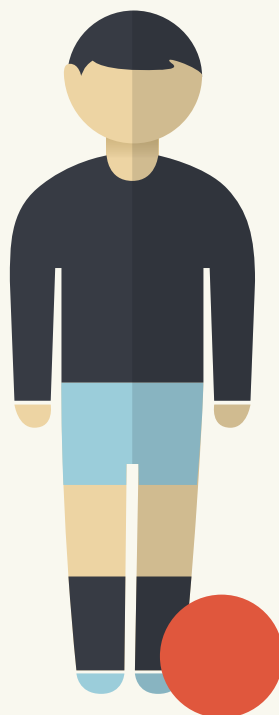
Tilbud målrettet dig

Foreninger

Natur og parker

Fritidstilbud

Kunst og kultur

Dagens emne: Netværksmuligheder i lokalområdet

LÆRINGSMÅL

Introducere kursisten til måder at deltage i lokalmiljøet og integrere sig på.
Hjælp til selvhjælp.

BAGGRUND

Boligtyper - at bo med andre familier

Der er mange tilbud til alle aldre på et bibliotek. Alle kommuner i Danmark er forpligtet til at formidle oplysninger, styrke demokratiet og sikre dannelse og læring på et bibliotek. Det står i biblioteksloven. På samme måde er kommunernes forpligtelse til at fremme kulturelle muligheder i lokalmiljøet sikret ved lov.

LINKS TIL MERE OM EMNET

Kommunale opgaver beskrevet på Kommunernes Landsforenings hjemmeside:

<http://www.kl.dk/Kommunale-opgaver/>

Eksempler på god integration i lokalområdet:

Nyhed på TV2 Nord om en ung pige, der lærte dansk hurtigt:

<http://www.tv2nord.dk/artikel/laerte-dansk-paa-seks-uger-nu-imponerer-hun-i-dansk-skole>

Video på Fyens Stiftstidende's Facebookside:

20-årige Ammar fra Damaskus i Syrien er flyttet ind hos 71-årige Svend Erik fra Aarup. I videoen ses hvordan de hygger sig trods aldersforskel mm:

<https://www.facebook.com/fyensdk/videos/1122426877810570/>

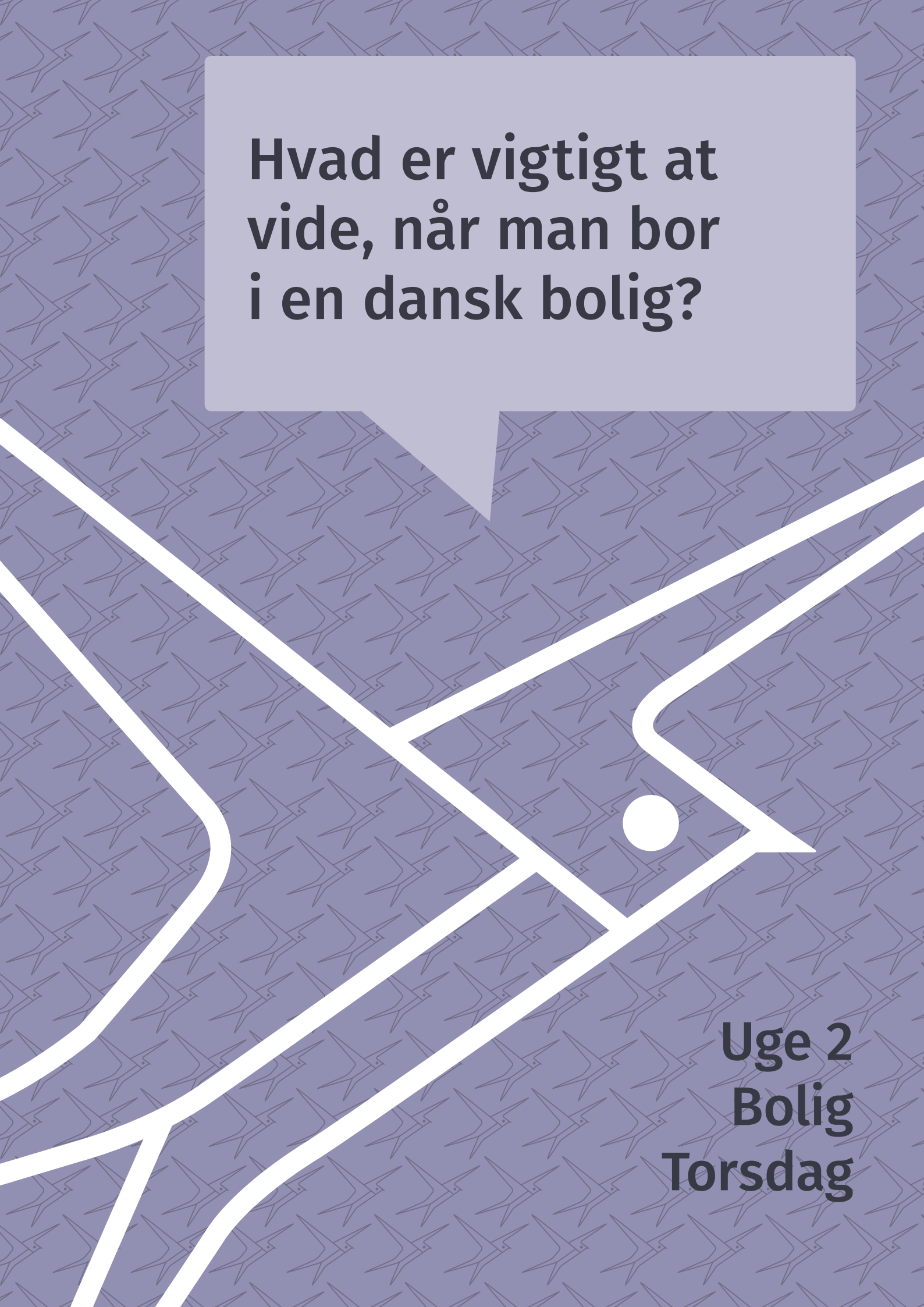
Høje Tåstrups hjemmeside giver fint billede på klassiske tiltag for nye i kommunen:

http://www.htk.dk/Service/Om_kommunen/Ny_i_kommunen.aspx

FORSLAG TIL ØVELSER

Søg på Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors og Flygtningevenner, både på Google, Facebook og måske Youtube. Og find de relevante grupper og tilbud i kursistens fremtidige lokale miljø.

**Hvad er vigtigt at
vide, når man bor
i en dansk bolig?**

**Uge 2
Bolig
Torsdag**

Tjek på affald og miljø

AFFALD

I Danmark genbruges så meget affald som muligt. Affald skal sorteres og bruges igen, når det er muligt. Det er dyrt at håndtere affald. Samtidig er det vigtigt for miljøet, at vi ikke smider ting ud, der er med til at ødelægge det, eller som kan genbruges. Derfor skal du sortere dit affald og smide det ud i de beholdere, du finder ved din bolig og i dit lokalområde.

Her er de ting, du skal sortere i beholdere ved din bolig eller i dit nærområde:

- **Husholdningsaffald** smides i almindelige skraldespande.
- **Glas** smides i glascontainere.
- **Pap og papir** (uden madrester smides i særlig beholder til dette).
- **Hård plast** kommes rengjort i beholder til plast. Hård plast er plastik, du ikke kan binde knude på.
- **Elektronik** kommes i beholder til elektronik. Alle genstande, der er forsynet med ledning eller drives af batterier eller solceller er elektronik.

En genbrugsstation er et sted, hvor du kan sortere dit affald i forskellige opstillede containere. Her er de ting, du skal sortere og smide ud på en genbrugsstation:

- **Farligt affald** er maling, opløsningsmidler, kemikalier, elsparepærer og LED-lyskilder og må IKKE smides ud i almindelige skraldespande.
- **Medicinrester** afleveres på apoteket og dermed ikke på genbrugsstationen.
- **Storskrald** er møbler, gulvtæpper og alt det, der ikke er plads til i de almindelige beholdere. Det skal enten stilles til storskrald ved din bolig eller køres på genbrugsstationen. De fleste boligselskaber har storskrald en gang om måneden (spørg din vicevært eller din nabo).
- **Flasker og dåser** - for næsten alle plastikflasker og dåser kan du få pant. Det betyder, at du kan aflevere flaskerne i supermarkedet og få penge for dem (spørg efter flaskeautomaten).

MILJØ

Varme/kulde i din bolig

Det fugtige og til tider kolde klima i Danmark gør, at der er mange ting, du skal være opmærksom på i din bolig:

- **Varme på.** Når det er koldt, tænder vi for varmen. I næsten alle boliger i Danmark tændes varmen på en radiator. På radiatoren er en termostat, der sikrer, at den valgte temperatur er konstant. Det er vigtigt, at du sætter termostaten på alle radiatorer i hele hjemmet på samme niveau. På den måde kan du undgå, at varmeregningen bliver for dyr.
- **Udluftning.** Klimaet i Danmark er tit fugtigt. Det danner fugt i vores boliger, og det kan skade boligen og dit helbred. Derfor skal vi huske at lufte ud. Helst to gange om dagen. Sluk for varmen og åbn vinduer i alle rum. Det er både godt for boligen og dit indeklima at lufte ud både vinter og sommer.

Sådan skåner du miljøet og sparer penge

Når du sparer på el, varme og andre resurser, sparer du først og fremmest penge. Både dine egne og samfundets penge.

Det er let at:

- stille temperaturen på alle dine radiatorer ens
- spare på det varme vand
- slukke lyset, når du ikke er i et rum
- fylde vaskemaskinen og opvaskemaskinen helt op og vaske ved lave temperaturer
- tørre tøjet på en tørresnor, helst udenfor
- undgå standby på elektroniske apparater (sluk på kontakten om natten).
- tage kortere bade

Sådan sorterer du dit affald

Madaffald	Restaffald	Plast	Metal	Glas	Papir	Pap
<ul style="list-style-type: none"> · Frugt og grønt · Rå og tilberedt mad · Kød · Pålæg · Kaffegrums 	<ul style="list-style-type: none"> · Mælke- og juicekartoner · Pizzabakker · Snavset plast · Kattegrus · Kaninstrøelse · Bleer og hygiejneaffald 	<p>Alt rent plast, fx:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Plastflasker · Husholdningsfilm · Dunke · Bokse · Plastbøtter · Plastposer 	<p>Alt metal, som kan være i beholderen, fx:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Konservesdåser · Øl- og sodavandsdåser · Foliebakker · Fyrfadslysholdere · Stanniol · Metallåg · Kapsler 	<ul style="list-style-type: none"> · Syltetøjsglas · Konservesglas · Vinflasker 	<ul style="list-style-type: none"> · Aviser · Reklamer · Magasiner · Ugeblade · Tegneserier · Printerpapir · Kuverter · Breve 	<ul style="list-style-type: none"> · Papkasser · Bølgepap · Karton · Æsker

Dagens emne:

Affald og miljø

LÆRINGSMÅL

Forståelse af hvad affaldssortering betyder for miljøet og nærmiljøet. Hvad miljøhensyn betyder for privatøkonomien og forståelse af varme og kulde i boligen.

BAGGRUND

Reglerne om sortering af affald står i Bekendtgørelse om affald

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=144826>

Kommuner kan håndtere affald forskelligt. Der er også forskel på affaldssortering, alt efter om man bor i hus eller lejlighed. Det kan have stor betydning for trivslen i lokalområdet, at alle sorterer deres affald.

At bo i en dansk bolig sommer og vinter

Man kan risikere voldsomme ekstraregninger, hvis radiatorerne ikke er sat korrekt. På samme måde vil fugtskader koste dyrt.

Hvis man skruer en grad ned på alle varmeapparater, kan man fx spare 5 % af en varmeregning.

Fugt fra vasketøj forsvinder ikke. Fugten 'rejser' videre i rummet og sætter sig i møbler og vægge.

LINKS TIL MERE INFO OM EMNET

Hjemmesiden [affald.dk](http://www.affald.dk) er et samarbejde mellem en række affaldsselskaber og kommuner og kan frit anvendes til undervisningsbrug. Små videoer om fx genbrugspladsen, hjemmet mm:

<https://www.affald.dk/>

Energistyrelsens hjemmeside med gode råd om at spare på energien:

<http://spareenergi.dk/forbruger/varme/dit-varmeforbrug/energirigtige-vaner>

<http://spareenergi.dk/forbruger/el/dit-elforbrug>

FORSLAG TIL ØVELSER

Tjek kursistens nye kommunes webside om affald.

Tjek affaldssorteringen på asylcentret.

Tag, hvis tiden/afstanden tillader det, en tur på den lokale genbrugsstation.

**Hvordan var det
nu, det var?**

**Uge 2
Bolig
Fredag**

Q	Quiz til Uge 2	Rigtig	Forkert
1	Når du ankommer til kommunen, har kommunen fundet den første bolig til dig.	X	
2	Kommunen betaler alle dine regninger.		X
3	Kommunen laver sine egne regler og love.		X
4	Der er kun 20 kommuner i Danmark.		X
5	Når du har brug for en ambulance, eller brandvæsenet, eller politiet og det er akut, ringer du 112.	X	
6	Bliver du syg uden for lægens åbningstid, skal du ringe 1813.	X	
7	Når du skal i sprogskole, afleverer du dine børn i enten vuggestue, dagpleje, børnehave eller skole.	X	
8	På biblioteket kan du både låne bøger, læse aviser og fx få hjælp til internet. Men det koster 200 kr. at blive medlem.		X
9	Det er forbudt at danne foreninger i Danmark.		X
10	Mange fritidstilbud i Danmark er gratis eller billige, fordi trænere og lærere arbejder frivilligt.	X	
11	Du skal sortere dit affald.	X	
12	Hvis du lufter ud, undgår du fugtskader.	X	
13	Du betaler det samme i el, lige meget hvor meget el du bruger.		X
14	Du får penge/pant, når du afleverer dine flasker og dåser med pantmærket.	X	

Anden mail fra Aisha

Kære kusine

Jubiii. Vi har fået vores egen bolig. Vi har lige været ude og se den sammen med Hanne, vores kontaktperson fra kommunen. Vi drømte selvfølgelig om et lille hus med en lille have - lidt som det vi havde derhjemme. Det bliver det ikke, men vi får en fin lejlighed med en stor altan. Lejligheden ligger i et boligområde lidt udenfor centrum. Selve lejligheden er ikke så stor. Vi får tre værelser, så børnene kommer til at dele værelse.

Jeg glæder mig til at få mit eget køkken, og nu hvor sommeren er kommet, skal jeg ud at købe krydderurter og blomster til altanen. Da vi så lejligheden, blev jeg overrasket over, hvor meget liv der var i området omkring boligblokken. Jeg kan næsten ikke vente med at vise børnene de gode legepladser og boldbanen. Til gengæld kommer vi til at bo lidt længere væk fra sprogskolen, som ligger midt i byen.

Uhh, det danske sprog er ikke let. Det er som om, at alle ordene flyder sammen til en stor lyd. Men børnene klarer det rigtig godt, især Basim, du kender ham jo, han snakker løs, og er ikke som jeg genert og bange for at sige noget forkert.

For både Yasmin og mig betyder hendes dagplejemor Lise meget. Yasmin er tryk ved hende, og det er faktisk blevet sådan, at det tit er Lise, jeg spørger til råds, når der er noget, jeg ikke helt forstår.

I det store hele har vi det godt, vi blev dog noget forskrækkede forleden, da Yasmin efter et par dage med hoste og sløjhed en aften pludselig fik meget høj feber. Heldigvis kunne Anna, som også bor her på det nedlagte pensionat, ringe til vagtlægen for os. Efter Anna havde forklaret, hvordan Yasmin havde det, sagde lægen, at vi næste dag skulle kontakte vores egen læge, hvor jeg altid har en tolk med (snart kan jeg klare mig uden tolk) ;-). Det viste sig, at Yasmin havde halsbetændelse, og efter en lille uge på penicillin var hun atter frisk.

Byen vi bor i er ikke så stor, men meget charmerende med fine farvede huse og mange butikker. Her er så rent og ordentligt på gaderne. Så snart mørket falder på og butikkerne lukker, er gaderne tomme. Måske er det fordi, folk er trætte efter en lang arbejdsdag, hvor man ikke holder hvilepauser midt på dagen.

Midt i byen ligger det store bibliotek med muligheder for os alle fire. Børnene kan lege og spille på computer, vi kan finde magasiner og aviser på arabisk. Der er også lektiecafe både for os og Basim.

Du tror det er løgn, men jeg er ved at lære at cykle. Uhh, det er vildt. Når jeg har lært det, kan jeg cykle ind til byen. Basim og Ibrahim cykler allerede af sted, og selvom Yasmins største ønske er en cykel, kommer hun med på min eller Ibrahims. Jeg sender snart en lille film med familien på cykeltur.

Basim er startet i en fodboldklub. Det kom i stand på en lidt sjov måde. Han og Ibrahim var ude at gå en tur og kom forbi en masse børn, der spillede fodbold. Basim slugte det med øjnene og var ikke til at trække videre. Det var vist også tydeligt for træneren, for han spurgte om Basim ville være med. Det ville han jo gerne, og med hjælp fra træneren fik vi meldt ham ind i klubben. Han elsker det, så nu står den på fodbold hver tirsdag og torsdag eftermiddag.

Det er virkelig en stor omstilling, vi er ude i. Ibrahim og jeg bruger mange kræfter på at afkode danskernes måde at leve på. For eksempel står der skraldespande overalt, og gaderne bliver ikke vaskede, som de gør derhjemme. Så alle forventer, at alle smider deres affald i skraldespande - selv det mindste papir. I vores baggård, her hvor vi bor, er der 6-7 forskellige slags skraldespande. En til pap, en til papir, en til glas, en til plastik og så kan jeg ikke huske flere.

Kære kusine, jeg har slet ikke fået fortalt, at jeg skriver til dig fra vores egen computer. Vi har købt en brugt computer, det er så skønt at kunne sidde herhjemme og skrive til dig.

Hils familien, og jeg glæder mig til at høre fra dig.

Kærlig hilsen Aisha

Tjek DK

Uge 3

Til kursist
Arbejde

**Hvad skal jeg gøre
for at opfylde en
integrationskontrakt?**

**Uge 3
Arbejde
Mandag**

Tjek på arbejdsmarkedsdeltagelse og integrationskontrakten

Når du er kommet til din kommune, skal du til et møde, hvor I skal aftale indholdet af dit integrationsprogram. Aftalen bliver skrevet ned i en integrationskontrakt, som du skal underskrive. Integrationsprogrammet og integrationskontrakten skal indeholde aftaler om:

- **Danskundervisning** på et sprogcenter.
- **Praktik eller ansættelse med løntilskud** i en virksomhed. Praktik og løntilskud giver dig kendskab til en dansk arbejdsplads og mulighed for at få afklaret, hvad der mere skal til, for at du kan få et lønnet arbejde.
- **Mål** for, hvordan du skal komme i arbejde og lære dansk. Der kan også sættes delmål for, hvad du skal have gennemført hvornår.

Du skal regne med både at deltage i danskundervisning og være i praktik eller i løntilskud i en virksomhed på samme tid. Din arbejdstid (praktik eller løntilskud) i virksomheden skal være på minimum 15 timer om ugen, og ved siden af skal du gå til danskundervisning på et sprogcenter.

Kommunen skal løbende følge op på, hvordan det går med at nå de mål, som står i din integrationskontrakt. Du kan også selv bede om opfølgning.

Et vigtigt mål i integrationskontrakten er, at du inden der er gået et år, har fundet et arbejde. Hvis du får lønnet arbejde, men ikke er færdig med den planlagte danskundervisning på sprogcentret, skal du højst sandsynligt fortsætte på sprogcentret.

Læs mere om sprogcentre i "Supplerende faktaark".

FORBERED DIG PÅ MØDET OM INTEGRATIONSPROGRAMMET OG INTEGRATIONSKONTRAKTEN

Jo bedre du er forberedt på mødet i kommunen om dit integrationsprogram og din integrationskontrakt, jo større chance er der for, at du kommer ud i et vellykket forløb med danskundervisning og virksomhedspraktik eller løntilskud. Hvis du har uddannelse, har du også mulighed for at få dine kompetencer vurderet. Din kommune har pligt til at vejlede dig om det.

Skriv en liste over:

- Dine **erfaringer**. Hvad har du arbejdet med?
- Dine **kompetencer**. Hvad kan du, og hvad er du god til?
- Din **uddannelse**. Hvad er din skolebaggrund?
- Hvor mange år har du gået i skole?
- Har du gennemført særlige kurser?
- Har du gået i gymnasiet?
- Har du en erhvervsuddannelse?
- Har du læst på universitetet?

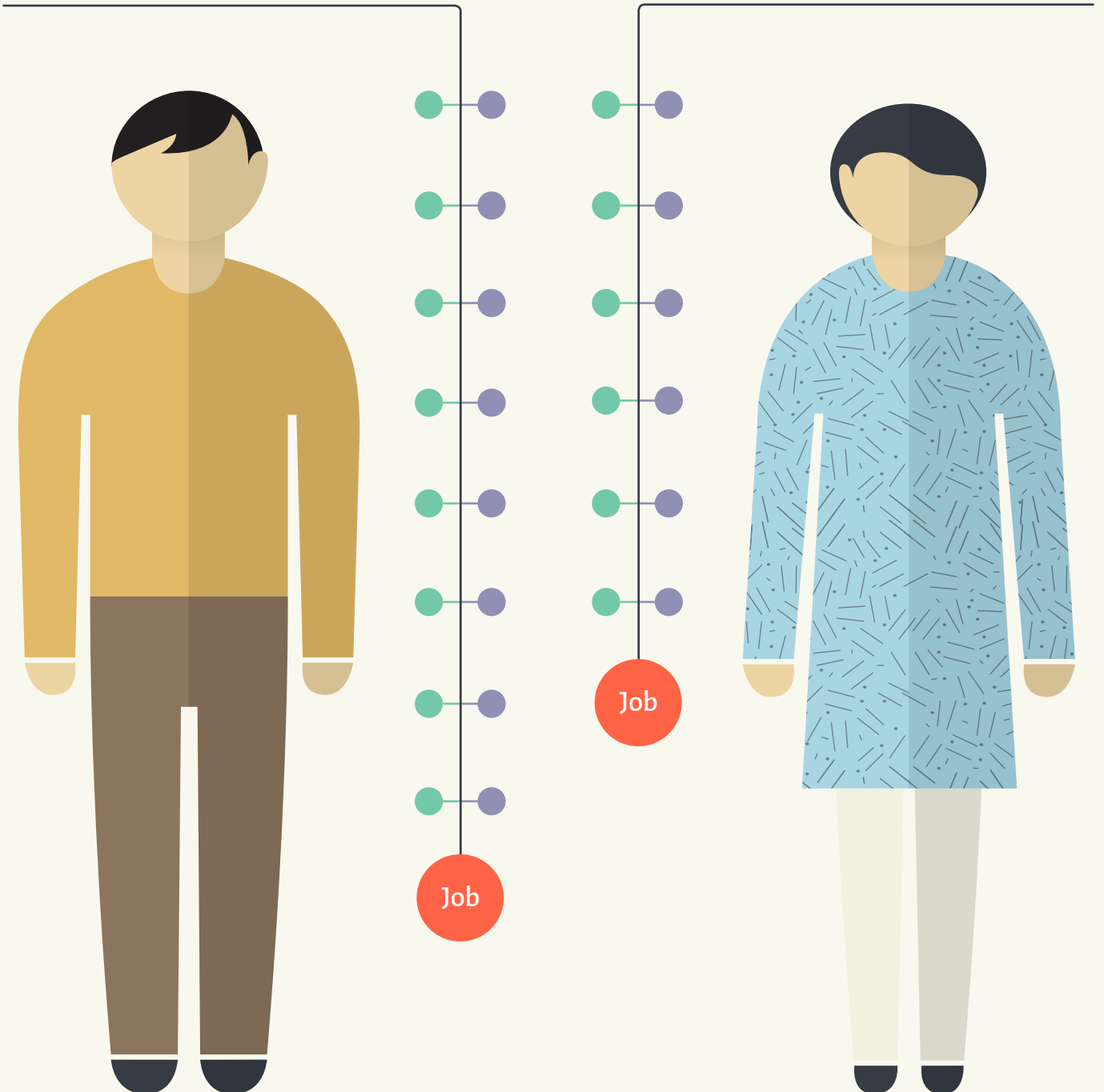

Din integrationsprogram

Praktik

Undervisning

Dagens emne:

Ankomst til kommunen:

Arbejdsmarkedsdeltagelse og integrationsprogrammet

LÆRINGSMÅL

Forventningsafstemning i forhold til integrationsprogrammet. Især at udlændingen skal deltage i virksomhedsrettede forløb og modtage danskundervisning.

BAGGRUND

Inden for den første måned (efter ankomst til kommunen) skal udlændingen skrive under på en integrationskontrakt.

Kommunen skal vælge én forvaltning, der skal have den koordinerende rolle for udlændingens integration (for at sikre at mål og indsatser er sammenhængende).

Med treparts- og topartsaftaler indgået forår 2016 har integrationsprogrammet fået et mere jobrettet fokus. Ud over danskundervisning skal udlændinge tilbydes virksomhedsrettede tilbud: Praktik i virksomheder eller løntilskud. Allerede inden for de to første uger og senest efter en måned i kommunen skal udlændinge tilbydes et virksomhedsrettet tilbud. Der må højst gå seks uger mellem hvert virksomhedsrettet tilbud.

Danskundervisning kører parallelt med virksomhedspraktik eller løntilskud.

På mødet om integrationsprogrammet og integrationskontrakten vil uddannelse, erhvervs erfaring og andre typer af kompetencer blive gennemgået. Det vil sige, at udlændinge skal til et møde om integrationsprogrammet med en sagsbehandler, hvor udlændingen med fordel kan have forberedt sig.

Om indholdet i integrationsprogrammet og Integrationskontrakten

Kommunerne skal ikke opfylde formmæssige krav til integrationskontrakten, og en integrationskontrakt kan derfor se forskellig ud fra kommune til kommune.

Indholdet er dog fastlagt i "Bekendtgørelse om udarbejdelse af integrationskontrakt og om integrationsprogrammet efter integrationsloven":

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=184109>

En integrationskontrakt skal bl.a. indeholde:

- Oplysninger om hvilken type opholdstilladelse udlændingen har fået (flygtning, familiesammenført).
- Familiemæssige forhold.
- Kompetencer og kvalifikationer (fx erhvervs erfaring, sprogkunderskaber, uddannelse, andre typer af kompetencer).
- Forhold, der kan have betydning for integrationskontrakten (helbred).
- Målsætninger og dato for opfølgning.
- Indholdet af integrationsprogram, hvilken danskuddannelse og hvilket beskæftigelsestilbud, som pågældende skal påbegynde.
- Målsætninger for integrationsprogrammet og dato for opfølgning.

Forventningsafstemning i forhold til mødepligt og tidsforbrug

Det er vigtigt, at kursisterne forstår vigtigheden af at møde til tiden og møde op til alle aftaler. De kan forvente et intensivt forløb med danskundervisning samtidig med, at de er igang virksomhedsrettede tilbud. Der må højst gå seks uger mellem de virksomhedsrettede tilbud.

Om transport ved løntilskud

Der er mulighed for at søge om dækning af transportudgifter i forbindelse med deltagelse i integrationsprogrammet, hvis ikke man selv har økonomi til at betale udgiften. Ansøgning herom skal ske til kommunen.

LINKS TIL MERE INFO

Udlændinge og Integrationsministeriet om integrationsprogrammet:

<http://uibm.dk/arbejdsomrader/Integration/integrationsprogrammet>

Udlændinge og Integrationsministeriets orienteringsskrivelse til kommunerne:

<http://uibm.dk/filer/integration/orienteringsskrivelse-l-189.pdf>

FORSLAG TIL ØVELSER

Snak om og lad kursisten forestille sig sit nye liv, med sprogundervisning i dansk og praktik eller løntilskud i en virksomhed. Hvilke job erfaringer og erfaringer med at lære nye sprog har kursisten? Og hvilke udfordringer kan kursisten forestille sig?

**Hvilke muligheder
har jeg for at få et
job i Danmark?**

**Uge 3
Arbejde
Tirsdag**

Tjek på det danske arbejdsmarked og uddannelse

Både kvinder og mænd arbejder i Danmark. De arbejder enten i offentlige stillinger (ansat i kommune, region eller stat), i private virksomheder eller som selvstændige. Som nyankommet i Danmark er det vigtigt, at du gør alt for hurtigt at komme i arbejde.

I Danmark kan man ikke arbejde som fx elektriker eller pædagog uden at have den rigtige uddannelse. De fleste job kræver en uddannelse. Derfor tager de fleste danskere en uddannelse efter folkeskolen.

Hvis du har en uddannelse fra dit hjemland, skal den vurderes efter danske standarder, og du skal måske supplere med ekstra uddannelse, inden din eksamen kan bruges i Danmark.

ARBEJDSSTYRKEN

Arbejdsstyrken i Danmark kan inddeles i fire grupper:

Ufaglærte

Eksempler: Job inden for køkkenarbejde, ansat i supermarkeder og rengøring.

Faglærte

Eksempler: Elektriker, tømrer og sosu-assistent.

Ansatte med mellemlange videregående uddannelser

Eksempler: Sygeplejerske, folkeskolelærer og diplomingeniør.

Ansatte med lange videregående uddannelser

Eksempler: Læge, psykolog eller jurist. Lange videregående uddannelser i Danmark varer samlet mindst fem år og kan deles op i en 3-årig bachelorgrad og en 2-årig kandidatgrad.

Typiske job til flygtninge

Mange flygtninge får lønnet arbejde inden for hoteller, restauranter og rengøring.

Selvstændig

Flygtninge har ligesom alle andre ret til at starte egen virksomhed i Danmark og fx åbne butik, restaurant eller værksted. Men det kræver et godt indblik i og kendskab til alle de regler, der er, ikke mindst inden for restaurationsbranchen, og i mange tilfælde også en opstartskapital.

Har du en lang uddannelse?

Det sker også, at flygtninge med gode engelskkundskaber og en lang uddannelsesbaggrund (fx farmaceuter, ingeniører, IT-programmører eller bygningskonstruktører) får ansættelse i nogle af de danske virksomheder, hvor arbejds sproget er engelsk. Der er også ansat flygtninge i det danske sundhedsvæsen, hvor der er mangel på læger. Men det kræver gode dansk kundskaber. Enkelte sprogcentre tilbyder særlige turboforløb for læger.

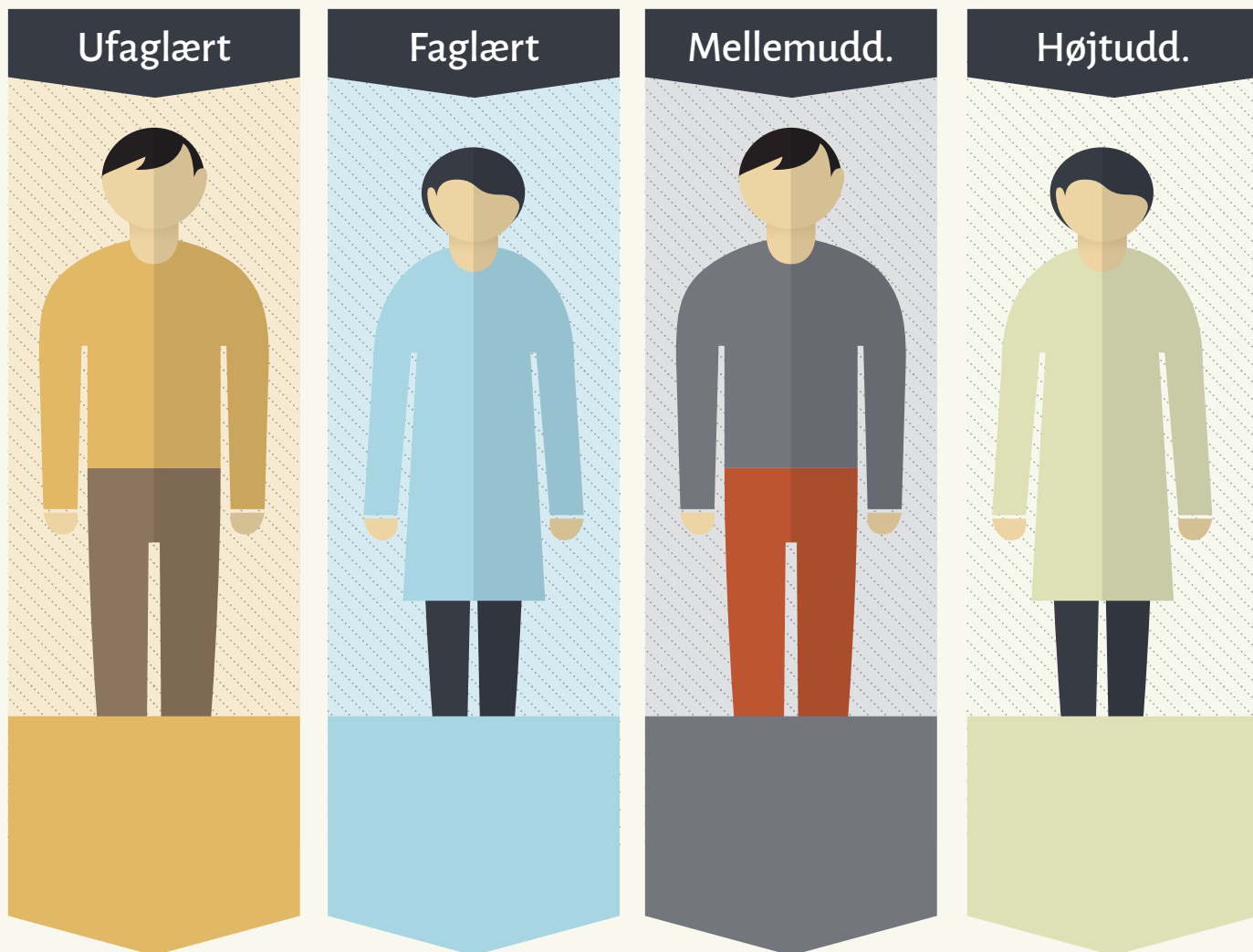
Hvis du har en lang uddannelse fra dit hjemland, skal din uddannelse vurderes ud fra danske standarder, før du kan bruge den i Danmark. Den kompetenceafklaring vil finde sted, når dit integrationsprogram bliver tilrettelagt.

Her kan du se hvilke faggrupper, der er mangel på i Danmark lige nu:

<https://www.nyidanmark.dk/da-dk/Ophold/arbejde/positivlisten/positivlisten-samlet-oversigt.htm>

Job og uddannelser i Danmark

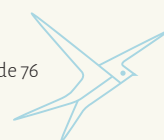

Hvor kan jeg arbejde?

Offentlig

Privat

Selvstændig

Dagens emne:

Det danske arbejdsmarked, uddannelsesniveauer og typiske jobmuligheder for flygtninge

LÆRINGSMÅL

Forventningsafstemning i forhold til at få lønnet job i Danmark. Forståelse af at uddannelsesniveauet i Danmark er højt, og at arbejdsmarkedet er gearet til et højt uddannelsesniveau.

BAGGRUND

Typen af uddannelse i Danmark

Det danske uddannelsessystem er komplekst.

Der findes et væld af uddannelses typer, og der skelnes mellem:

- Det ordinære uddannelsessystem (folkeskolen, ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser).
- Voksen- og efteruddannelse (der gør det muligt at uddanne sig videre hele livet).

MAN KAN DELE ARBEJDSSTYRKEN I DANMARK IND I FIRE GRUPPER

Ufaglærte

Har kun folkeskolens afgangseksamen. Arbejder til en lavere løn og med områder, der ikke kræver faglært viden. Eksempler: Job inden for køkkenarbejde, ansat i supermarkeder og rengøring.

Erhvervsuddannede

Erhvervsuddannelser tager typisk ca. 3-4 år og veksler mellem skolegang og praktik på arbejdspladser. Eksempler: Elektriker, tømrer og sosu-assistent.

Ansatte med en mellemlang videregående uddannelse

Har typisk 2-4 års uddannelse, der bygger oven på en gymnasial eller erhvervgymnasial uddannelse. Eksempler: Sygeplejerske, folkeskolelærer og diplomingeniør.

Ansatte med en lang videregående uddannelse

En lang videregående uddannelse varer samlet mindst fem år og kan deles op i en 3-årig bachelorgrad og en 2-årig kandidatgrad (og fortsættes med ph.d.).
Eksempler: Læge, jurist eller psykolog.

Forventningsafstemning i forhold til at få jobs og uddannelser i Danmark

I første omgang vil udlændinges virkelighed i kommunen være at skulle lære dansk og forsøge at finde lønnet arbejde eller kvalificere sig hertil via fx praktik. Dagens faktatekst og illustration skal hjælpe kursisten med at få en realistisk ide om mulighederne for at finde lønnet job i Danmark.

Det er vigtigt, for kursisten at forstå, at pågældende højst sandsynligt ikke kan matche den uddannelse, de eventuelt har hjemmefra med danske standarder. Og at deres virkelighed i højere grad bliver at komme i praktik eller lignende på en virksomhed og lære dansk.

Måske er det helt anderledes i kursistens hjemland, hvor et scenarie kunne være, at man, hvis man ønsker at være elektriker, begynder i en slags mesterlære og så er i gang.

Typiske jobmuligheder for flygtninge

Tabellen nedenfor viser, hvilke brancher 18-64-årige flygtninge, familiesammenførte til flygtninge og familiesammenførte til andre end flygtninge, der er i beskæftigelse, hyppigst arbejder inden for. De pågældende personer er indvandret i løbet af 2011, og deres beskæftigelsessituation er opgjort ultimo november 2014. De pågældende personer er som udgangspunkt omfattet af integrationsprogrammet. Familiesammenførte omfatter alene ægtefællesammenførte.

Det fremgår, at der er tale om små grupper. Tallene er derfor behæftet med usikkerhed. Desuden betyder de lave antal, at der kun er vist tal for de tre vigtigste brancher for hver gruppe. Det ses, at flygtninge hyppigst er beskæftiget inden for hoteller og restauranter.

Operationelle services (fx rengøring, catering, transport, miljøservice, hjemmehjælp og Facilities Management)

Det ses endvidere (ved at sætte antal beskæftigede i alt og antal 18-64-årige i alt i forhold til hinanden), at andelen af 18-64-årige flygtninge og familiesammenførte til flygtninge, der er i beskæftigelse, er relativt lav.

Tabel 1: Beskæftigede 18-64-årige flygtninge og familiesammenførte omfattet af integrationsprogrammet, der er indvandret i 2011, fordelt på de hyppigste brancher, ultimo november 2014, pct. og antal.

	FLYGTNINGE	FAMILIESAMMENFØRTE TIL FLYGTNINGE	FAMILIESAMMENFØRTE TIL ANDRE END FLYGTNINGE
	Hoteller og restauranter (38%)	Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service (32 %)	Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service (25 %)
	Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service (12%)	Sundhed og socialvæsen (23 %)	Sundhed og socialvæsen (20 %)
	Handel (12 %)		Hoteller og restauranter (15 %)
Antal beskæftigede i alt	338	22	543
Antal 18-64-årige i alt	1.362	173	1.067

Anm.: Diskretionsgrænse på 5 observationer.

Kilde: Udlændinge og Integrationsministeriets beregninger pr. 1. Juli 2016 på baggrund registerdata fra Danmarks Statistik.

LINKS TIL MERE INFO

Overblik over uddannelsessystemet fra Undervisningsministeriets hjemmeside:

<https://www.uvm.dk/uddannelsessystemet/overblik-over-det-danske-uddannelsessystem/>

Fra Danmarks Statistik om højest fuldførte uddannelse:

<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/befolkningens-uddannelsesstatus/befolkningens-hoejst-fuldfoerte-uddannelse>

Fra Danmarks Statistik om uddannelsesniveau fordelt på kvinder og mænd:

<http://www.dst.dk/da/Statistik/NytHtml?cid=22637>

**Hvordan ser en
typisk hverdag ud
i Danmark?**

**Uge 3
Arbejde
Onsdag**

Tjek på en typisk hverdag

Her kan du læse, hvordan en typisk hverdag ser ud for en familie med en mor, en far og to børn. Der er mange typer familier i Danmark, så denne beskrivelse betyder ikke, at alle danske familier eller husstande ser sådan ud eller har lige præcis denne hverdag. Beskrivelsen skal først og fremmest vise dig, hvordan arbejdsliv og hverdagsliv hænger sammen for de fleste danskere.

06:45 En ny dag starter.

07:45 Ud af døren.

08:00 Far afleverer storesøster i skole, mor afleverer lillebror i børnehave. Mor tager offentlig transport: Bus og tog. Far cykler.

08:30 Mor møder på arbejde: Hun er læge på et hospital.

09:00 Far møder på sin uddannelse: Han er ved at uddanne sig til pædagog og har 12 lektioner om ugen. Ud over de 12 lektioner deltager han i gruppearbejde og er indimellem i praktik. Samlet bruger han 35-40 timer om ugen på sin uddannelse.

15:00 Far er færdig med undervisning og gruppearbejde på uddannelsen. Han køber ind, henter lillebror og følger lillebror til rytmik.

16:00 Mor har fri fra arbejde, tager tilbage med tog og bus.

16:30 Mor tager storesøster med til håndbold, hvor mor er frivillig træner.

18:00 Alle er hjemme igen, far laver mad, mor hjælper med lektier.

19:30 Børnene i seng.

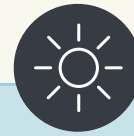
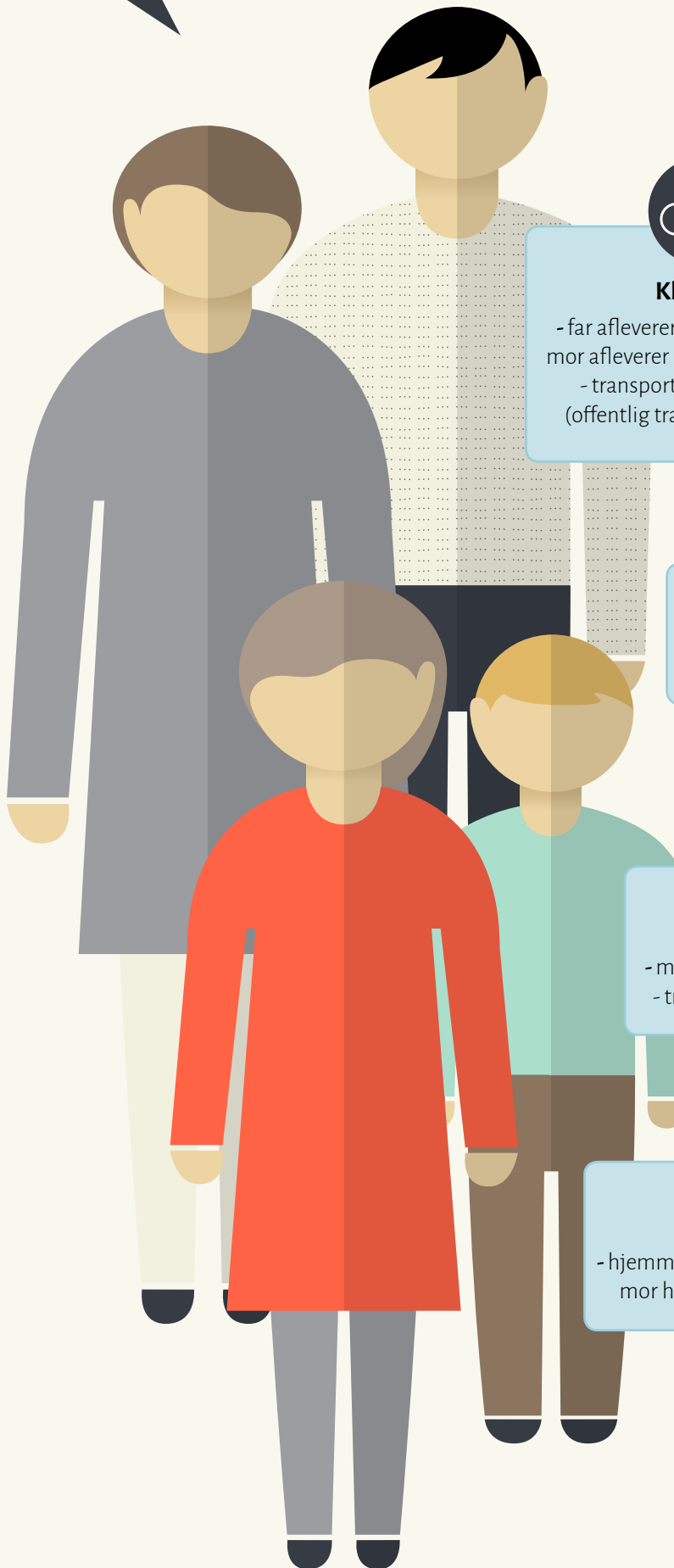
Offentlig transport

Overalt i Danmark er der mulighed for at benytte offentlig transport. Det er bus og tog, som det offentlige betaler for vedligeholdelsen af, så borgerne kan rejse til rimelige billetpriser.

På hjemmesiden www.rejseplanen.dk kan du beregne din rejsetid, så du ankommer til fx arbejde, børneinstitution eller sprogcenter til rette tid.

En hverdag i Danmark

Kl. 06.45

- en ny dag starter

Kl. 08.00

- far afleverer storesøster i skole,
mor afleverer lillebror i børnehave
- transport med bus og tog
(offentlig transport), far cykler

Kl. 08.30

- mor møder på arbejde

Kl. 09.00

- far på uddannelse

Kl. 15.00

- far er færdig med dagens
undervisning, køber ind, henter
lillebror og følger ham til rytmik

Kl. 16.00

- mor har fri fra arbejde
- transport bus og tog

Kl. 16.30

- mor tager storesøster til håndbold,
hvor mor er frivillig træner

Kl. 18.00

- hjemme igen, far laver mad,
mor hjælper med lektier

Kl. 19.30

- børnene i seng

Dagens emne:

En typisk hverdag

LÆRINGSMÅL

En bredere introduktion til hverdagslivet i Danmark - arbejdsliv, skolegang, uddannelse, børneinstitutioner, sundhedsvæsen, fritidsaktiviteter, frivillighed og offentlig transport. Forståelse af, at arbejdsgivere og uddannelsesinstitutioner forventer, at arbejds- og uddannelsestid er et sammenhængende tidsforløb og ikke afbrydes. Forstå at børn afleveres i institution og skole, da begge forældre som regel arbejder eller studerer.

BAGGRUND

Eksemplet i dagens fakta er netop et eksempel, og det skal pointeres, at det ikke er sådan, alle borgeres hverdag ser ud.

Eksemplet skal vise, at

- arbejde eller uddannelse er et langt sammenhængende stræk uden (de store) afbrydelser, og at hverdagslivet foregår rundt om arbejde eller uddannelse
- børn afleveres i institutioner
- børn ofte går til fritidsaktiviteter
- transporttid skal beregnes i forhold til ankomst og afgang fra arbejdspladsen
- opgaver fordeles ligeligt mellem begge forældre
- en kvinde kan have højere uddannelse end en mand
- frivilligt arbejde er en integreret del af manges hverdag (ca. hver 4. voksne arbejder frivilligt)

Offentlig transport

Offentlig transport varetages af stat, regioner og kommuner, enten via offentlige eller private selskaber. Offentlig transport sikrer, at borgere får rimelig billig transportmulighed, at der tages hensyn til miljø og energi, at der spares plads ved at flere anvender samme transportform, og der sikres en infrastruktur, der muliggør transport fx mellem kommuner.

I første omgang er det vigtigt for kursisten at kunne bruge tog og bus i lokalområdet.

Det danske skolesystem og sundhedsvæsen er beskrevet i Supplerende faktaark.

LINKS TIL MERE INFO OM EMNET

Lige ret for alle:

<http://www.ligeret.dk/>

Publikation på Undervisningsministeriets hjemmeside:

“Velkommen til den danske folkeskole” (findes på engelsk, arabisk, dari, somalisk, tyrkisk)

<http://www.uvm.dk/publikationer/folkeskolen/2010-velkommen-til-den-danske-folkeskole>

Center for frivilligt arbejde: “Fakta og tal om danskere og frivilligt arbejde”

<http://frivillighed.dk/guides/fakta-og-tal-om-danskernes-frivillige-arbejde>

**Hvordan omgås
vi hinanden på
arbejdspladsen?**

**Uge 3
Arbejde
Torsdag**

Tjek på kultur og omgangsformer på danske arbejdspladser

På de fleste danske arbejdspladser og uddannelsessteder er omgangsformen mellem chef og ansat, mellem lærer og elev og mellem mænd og kvinder uformel. Det betyder fx, at man på tværs af position og køn kan hilse og tale med hinanden, spørge til familie og fritid og stille spørgsmål til arbejdet eller lektier mm.

Der holdes fælles fester på arbejdspladser og i skoler, og man spiser frokost og andre måltider sammen på tværs af uddannelsesbaggrund og sociale grupper. Der er både kvindelige og mandlige chefer.

På mange arbejdspladser har man arbejdstøj, der passer til arbejdsopgaverne. Fx sygeplejersker eller ansatte i supermarkeder, der måske har en bestemt overdel på. Der findes også mange arbejdspladser med en underforstået dresscode/tøjstil; det kan fx være underforstået, at man her bærer jakkesæt eller at det ikke er velset at bære shorts. Endelig er der mange arbejdspladser, hvor man må bære præcis, hvad man selv vælger.

SÅDAN HILSER VI

Når vi møder på arbejde: Godmorgen, goddag, måske "Tak for sidst"

I løbet af dagen: Hej, og hvis det er mandag: "Har du haft en god weekend?"

Når vi har fri: "Tak for i dag", "Farvel", "Hej" "Hav en god aften", "Vi ses". Og hvis det er fredag: "God weekend"

Til gengæld bryder danskerne sig ikke om at stå alt for tæt. De fleste foretrækker en afstand på 30 til 50 cm, når man står i kø, har en samtale eller holder møde.

Sådan forholder vi os til tid:

- Møder (præcis) til tiden. Mange danskere bliver irriterede og betragter det som uhøfligt, hvis man kommer for sent.
- Melder os syge (i god tid).

Sådan er vi sociale på arbejdet:

- Pauser/frokostpauser holdes ofte med kollegerne, når det er muligt.
- Ansattes fødselsdage, jubilæer og private mærkedage (fx bryllupsdage) fejres ofte på arbejdet med kage eller noget at drikke. Det er god skik at møde op til fejringen og sige tillykke (man behøver ikke spise eller drikke).
- Fester på job eller uddannelsen, fx julefrokoster og sommerfester. Det er velset på de fleste arbejdspladser, at man møder op til fester (man behøver ikke spise, drikke eller blive længe).

CHEFER OG ANSATTE - RETTIGHEDER OG PLIGTER

Arbejdsgiverne skal:

- lede og fordele arbejdet
- sikre at alle ansatte har et sikkert, sundt og udviklende arbejdsmiljø
- overholde love om arbejde: Fx ferieloven, barselsloven, forskelsbehandlingsloven og ligelønsloven

Lønmodtagerne skal:

- udføre det arbejde, der er aftalt med arbejdsgiveren
- overholde de regler, arbejdsgiver har fastsat. Fx følge de regler, der er for at melde sig syg, overholde arbejdstid og brug af internet

YTRINGSFRIHED OG MEDBESTEMMELSE

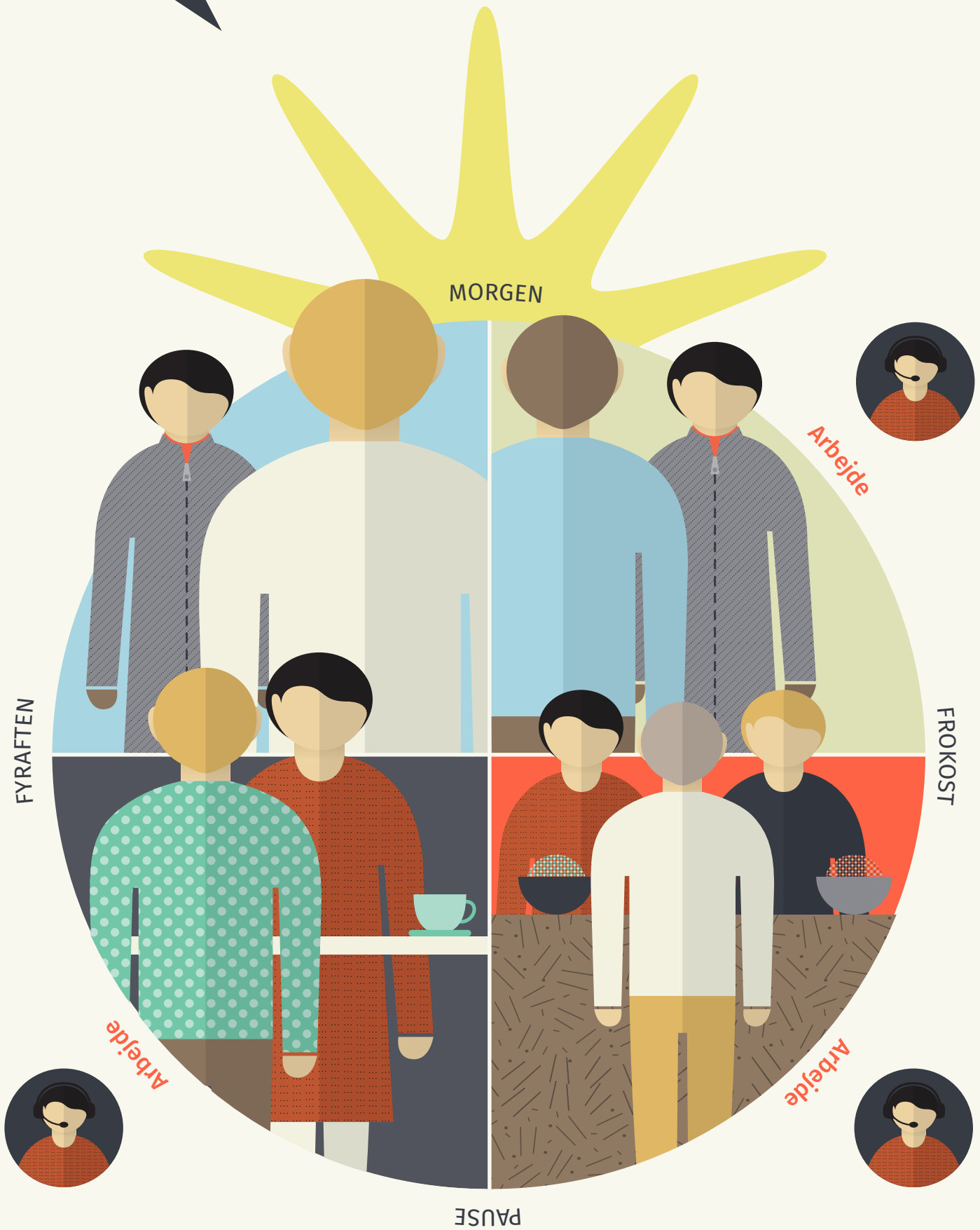
Vi har ytringsfrihed i Danmark. Det står i Grundloven. Det betyder, at alle har ret til at give udtryk for, hvad vi mener på skrift, tryk og i tale - også på en arbejdsplads. Dog skal man være opmærksom på, om man fornærmer en person. Der er begrænsninger i ytringsfriheden, det betyder at nogle ytringer kan være ulovlige.

Ansatte på offentlige arbejdspladser skal, når de deltager i den offentlige debat gøre det klart, at de udtaler sig på egne vegne og ikke på myndighedens vegne. Man må ikke bryde sin tavshedspligt.

På mange danske arbejdspladser ønsker ledelsen, at medarbejderne er med til at bestemme og udvikle arbejdsopgaverne. Mange arbejdsgivere mener, at når medarbejderne har medbestemmelse, giver det værdi til produkter og udførelse af arbejdet.

Typisk arbejdsdag i Danmark

Dagens emne:

Kulturen på arbejdspladsen, sociale normer og forhold mellem ansatte og chefer (kvindelige som mandlige)

LÆRINGSMÅL

Ligestilling mellem køn på arbejdspladser. Introduktion til den (ofte) uformelle tone. Uformelle og usagte krav (møde til tiden, deltage i kaffepauser, frokost, hilsemåder, traditioner, fx jul og fødselsdag).

Forståelsen for rettigheder som arbejdstager, og fordeling af ansvar og pligt mellem arbejdsgiver og arbejdstager.

BAGGRUND

Danske arbejdspladser har som oftest en uformel omgangsform, selvom den formelle struktur er hierarkisk. Der kan være usagte forventninger og kulturelle former, der kan være svære at navigere i. Først og fremmest er det som oftest velset, at man hilser på hinanden og deltager i sociale begivenheder.

Det danske arbejdsmarked er i store træk reguleret af love og af overenskomster mellem organisationer (mellem arbejdsgivere og lønmodtagerorganisationer).

Overenskomster er en del af den danske arbejdsmarkedsmodel, der adskiller sig fra de fleste andre lande ved at arbejdsforhold aftales af arbejdsmarkedets parter og ikke defineres af skiftende regeringer ved lov.

I en overenskomst aftales typisk arbejdstid, lønsatser, ferie ud over fem ugers lovbestemt ferie og andre ansættelsesvilkår. Overenskomster forhandles typisk hver 3. eller 4. år - både på det offentlige og det private område.

Funktionærloven, ferieloven, ligelønsloven og ligebehandlingsloven er væsentlige love i forhold til arbejdsretlige spørgsmål som ansat.

LINKS TIL MERE INFO

UddannelsesGuiden om ansættelsesforhold:

<https://www.ug.dk/job/arbejdsmarkedet/ansaettelse>

Gyldendals Den Store Danske om overenskomster:

http://denstoredanske.dk/Erhverv,_karriere_og_ledelse/Erhvervsliv/Arbejdsmarkedet/overenskomst

FORSLAG TIL ØVELSER

Asylcentret er også en arbejdsplads. Spørg kursisterne om der er noget, der har slået dem, hvad kulturen på denne arbejdsplads angår? Og hvad med i klassen og relationerne, såvel kursisterne imellem som mellem lærer og kursist? Hvad er erfaringerne hjemmefra? Lad evt. kursisterne lave en lille undersøgelse.

**Hvordan var det
nu, det var?**

**Uge 3
Arbejde
Fredag**

Q	Quiz til Uge 3	Rigtig	Forkert
1	Du aftaler i din integrationskontrakt, at du skal deltage i danskundervisningen på et sprogcenter.	X	
2	Praktik på arbejdspladser er frivillig.		X
3	Dine erfaringer og kompetencer og din uddannelse står beskrevet i integrationskontrakten.	X	
4	Hvis du ønsker at arbejde som elektriker eller pædagog, skal du tage den rigtige uddannelse/efteruddannelse.	X	
5	Typiske job for flygtninge er inden for ældrepleje og rengøring.	X	
6	I Danmark er der mangel på læger, ingeniører, sygeplejersker og folk med IT kundskaber.	X	
7	I Danmark er det normalt, at kvinderne går hjemme, mens manden går på arbejde.		X
8	I Danmark er det normalt og god skik at komme til tiden på arbejde og til undervisning.	X	
9	Hvis du er syg, behøver du ikke at skrive eller ringe og melde dig syg.		X
10	Det er god skik i Danmark at give hånd, når man mødes.	X	
11	Hold gerne en fysisk afstand på cirka 30 til 50 cm, når man mødes, taler sammen og står i kø.	X	
12	Det er god skik at møde op, når fx en kollega inviterer til kage for at fejre fødselsdag.	X	
13	På alle danske arbejdspladser er der en lovbestemt uniform.		X
14	I Danmark er der ikke kvindelige chefer.		X

Tredje mail fra Aisha

Kære kusine

Det er blevet sensommer i Danmark, men heldigvis er der stadig dage med sol og varme. Jeg forstår bedre og bedre, hvorfor danskerne taler så meget om vejret, man ved aldrig helt, hvordan det bliver.

Nu er vi for alvor ved at opbygge en hverdag. Og den er som forventet travl. Ibrahim og jeg går stadig til danskundervisning på sprogskolen, det går fremad, og jeg trives med de andre studerende. Når børnene er lagt i seng, sidder vi og læser lektier sammen ved køkkenbordet. Det havde jeg aldrig i min vildeste fantasi forestillet mig - at vi skulle sidde der sammen som to skoleelever...

I sidste uge startede Ibrahim sin praktik i et stort ingeniørfirma, han er helt flad. Selvfølgelig er han glad for at få lov til at arbejde med sit eget fag igen, men det er så anderledes og nyt at møde op på en dansk arbejdsplads. Han er blevet godt modtaget både af sine kollegaer og sin chef Sarah, og han synes også de andre er flinke, men han overraskes tit. Fx så besluttet mange ting på fælles møder og ikke ligesom derhjemme, hvor han fik ordrer fra chefen. Og når man fejrer en fødselsdag kommer både chefer og almindelig ansatte til kaffe og kage, og så sætter man små danske flag i kagen. Det er gået op for os, at det kræver meget at få de job, vi havde derhjemme. Vi er endda nogle af de heldige, da det viser sig, at der både er brug for ingeniører og sygeplejersker her i Danmark, så udsigterne er ganske gode.

Åh, jeg håber, at jeg kan komme til at bruge det, jeg kan. Indtil nu har jeg været i forskellige praktikforløb, mest i noget der mindede om mit fag (ældrepleje). Men jeg skal have ekstra eksaminer, der passer til de danske for at kunne arbejde som sygeplejerske her. Tænk på mig og kryds fingre på torsdag, hvor jeg skal mødes med Hanne til en snak om de næste skridt og en evaluering af, hvordan det går.

Børnene er jo allerede godt i gang. Basim er jo blevet professionel fodboldspiller, i hvert fald ifølge ham selv. Yasmin er for nylig begyndt at gå til rytmik, som er sang og dans for de helt små. Det foregår på biblioteket. Her møder vi andre børn og forældre. Jeg kan godt lide det, dog er det lidt grænseoverskridende at tale dansk, men folk er søde og de kan virkelig godt lide, når man forsøger.

Så alt i alt er der stadig meget at lære, vi finder langsomt vores vej, og vi har det alle godt. I øvrigt tak for jeres hilsener til Basims fødselsdag. Han havde en god dag, og prøvede for første gang at dele kage ud til de andre i klassen. Sådan gør man her, når man har fødselsdag ;-)

Kærlig hilsen
Aisha

Tjek DK

Uge 4

Til kursist
Kultur & omgangsformer

**Hvilke rettigheder
har man som barn,
ung, voksen og
gammel i Danmark?**

**Uge 4
Kultur & omgangsformer
Mandag**

Tjek på livet fra barn til gammel i Danmark

Dansk kultur er præget af, at vi lever i et velfærdssamfund, hvor alle:

- har lige rettigheder hele livet - fra barndom til alderdom og for piger, drenge, kvinder og mænd
- er sikret hjælp til og mulighed for at klare sig
- betaler en del af deres indkomst til fællesskabet (skat). Skattepengene går til at opretholde velfærd som skoler, universiteter, lægehjælp, børnepasning, hospitaler og penge til dem, der ikke kan få lønnet arbejde (se fakta om skat, uge 1, dag 2)

Baby

Når det lille barn kommer til verden, får familien tilbud om vaccinationer og lægetilsyn af det lille barn. Familien tilbydes ligeledes flere vaccinationer og lægetilsyn, når barnet bliver større. Familien får også tilbud om vejledning fra en sundhedsplejerske. Det sker for at sikre barnets og forældrenes trivsel.

Fra baby til skolealder

I dagplejen, vuggestuen og børnehaven lærer barnet social omgang med andre børn og voksne. Her får børnene mulighed for at udvikle deres sprog og forberede sig på skoletiden.

Fra barnets 6. år

I Danmark er der 10 års undervisningspligt på grundskoleniveau. De fleste børn går i folkeskolen. Folkeskolen er gratis. Her lærer børnene at regne, læse og skrive. De lærer fremmedsprog, og de får færdigheder, så de kan uddanne sig videre efter folkeskolen. De lærer også om dansk og andre landes kultur og historie, om religion og om natur. Folkeskolen skal opdrage børnene til at tage ligeværdigt del i det danske samfund, og i folkeskolen lærer børnene derfor også at tage stilling og handle. Det forventes, at forældrene samarbejder med lærerne om barnets skolegang, fx ved at deltage i forældremøder og skole-hjem-samtaler.

Efter grundskolen

Unge mennesker, der har færdiggjort 10 års folkeskole/grundskole (det vil sige opfyldt de 10 års undervisningspligt), har derefter mulighed for at modtage gratis uddannelse (de fleste danske uddannelser er gratis, men der er også uddannelser, man selv skal betale for).

Se også Supplerende faktaark om uddannelse.

Myndig

Når man er fyldt 18 år, er man myndig. Det betyder, at man kan indgå bindende aftaler, selv disponere over egen økonomi og stemme til valg. Når en person er fyldt 18 år, kan forældrene ikke længere bestemme over vedkommende.

Arbejdsliv

Du har mulighed for at videre- eller efteruddanne dig. I Danmark er der sikret ret til barsel til både mænd og kvinder. Offentlige tilsyn sikrer, at dit arbejdsmiljø er i orden, og at du fx ikke kommer til skade på dit arbejde, og at du ikke mistrives. Du har ret til at blive medlem af en fagforening, der kender dit fag og forhandler for dig og hjælper dig, hvis du kommer i problemer i forhold til arbejdet.

Arbejdsløs

Hvis du ikke selv kan finde lønnet arbejde, får du hjælp af det offentlige (offentlig forsørgelse). Når du modtager offentlig forsørgelse, følger der forpligtelser med. Der stilles fx krav om, at du er aktivt jobsøgende og deltager i de kurser og den praktik, som du bliver tilbudt (krav om aktivering).

Pensionist

Afhængig af hvornår man er født, kan man gå på pension i Danmark, når man er mellem 65 og 68. Hvis man ikke kan klare sig selv, har man ret til hjemmehjælp. Hvis man ikke kan klare sig i eget hjem, selvom man får hjemmehjælp, har man ret til at komme på plejehjem.

DIT LIV SOM INDIVID

I Danmark har du en høj grad af frihed og ret til at leve, som du vil.

Du er frit stillet med hensyn til:

- **Seksualitet.** Du kan leve helt åbent som både hetero-, homo-, bi- eller transseksuel.
- **Valg af profession.** Du vælger selv job og uddannelse. Dog er der særlige optagelseskrav på de fleste uddannelsesinstitutioner, som du skal leve op til for at blive optaget, og udbuddet af ledige job er også begrænset inden for de fleste fag. Og hvis du modtager offentlig forsørgelse, er du nødt til at sige ja til et job, som ikke nødvendigvis er dit ønskejob.
- **Valg af partner/ægtefælle.** Du bestemmer selv, hvem du vil gifte dig med.
- **Religion.** Vi har religionsfrihed i Danmark.
- **Ytringer.** Du har ytringsfrihed og dermed ret til at udtrykke dig frit i skrift og tale. Dog kan visse ytringer, som krænker andre, være strafbare.

Fra barn til gammel i Danmark

Dagens emne:

Fra barn til gammel - lige rettigheder fra spæd, over skole og ungdom til arbejds- og hverdagsliv og alderdom

LÆRINGSMÅL

Forståelse for at alle har de samme rettigheder og pligter. Individets rettigheder til at være den man er. Alle er lige, kvinder, børn, transsexuelle, og uanset religion og etnisk tilhørsforhold.

BAGGRUND

Lige rettigheder giver frihed til at være og gøre det, man vil (når man overholder loven). Man skal ikke afgive rettigheder eller frihed, hvis man modtager fx økonomisk støtte. Helt afgørende for et velfærdssamfund er, at alle borgere betaler skat. Tag eventuelt fat i faktatekst og illustration fra uge 1, dag 2: Hvor kommer pengene fra?

LINK TIL MERE INFO

Hjemmesiden 'Lige ret for alle' om Ligestilling:

<http://www.ligeret.dk/da/ligestilling>

**Hvilke familieformer
har man i Danmark?**

**Uge 4
Kultur & omgangsformer
Tirsdag**

Tjek på familier i Danmark

DER ER MANGE MÅDER AT VÆRE FAMILIE I DANMARK

Kernefamilien

Far, mor og barn eller børn. Det er den mest udbredte familief orm i Danmark. Det er i Danmark helt normalt, at en mand og kvinde bor sammen og måske har børn uden at være gift. Man siger så, at de lever i et papirløst forhold.

Den 1. oktober 1989 blev det i Danmark muligt for to personer af samme køn (to mænd eller to kvinder) at indgå registreret partnerskab. I 2013 blev det også lovligt at gifte sig for to mænd eller to kvinder. Mange homoseksuelle har børn, som de fx har adopteret eller fået med en tredje af modsatte køn.

Skilsmissefamilier

Skilsmissefamilier er ikke unormalt i Danmark. Forældrene bor ikke sammen længere. Børnene bor på skift hos forældrene. Der kan være forskellige ordninger. Måske bor børnene hver anden weekend hos den ene forælder og resten af tiden hos den anden. Måske bor de ti dage hos den ene forælder og fire hos den anden.

Single

Enlige voksne, der lever alene, med eller uden børn. Der er mange singler i Danmark. Næsten hver 3. dansker er enlig.

ENLIGE UDEN BØRN / 2015	ENLIGE MED BØRN / 2015
Mænd: 709.510	Mænd: 34.031
Kvinder: 689.499	Kvinder: 151.597

UDEN BØRN / 2016	MED BØRN / 2016
Ægtepar med samme køn: 1.113	Ægtepar med samme køn: 438
Registreret partnerskab: 2.402	Registreret partnerskab: 809

BØRNEOPDRAGELSE

Børn har rettigheder, der skal sikre, at børn bliver behandlet med respekt, og at deres forældre tager ansvar for dem, indtil de fylder 18 år.

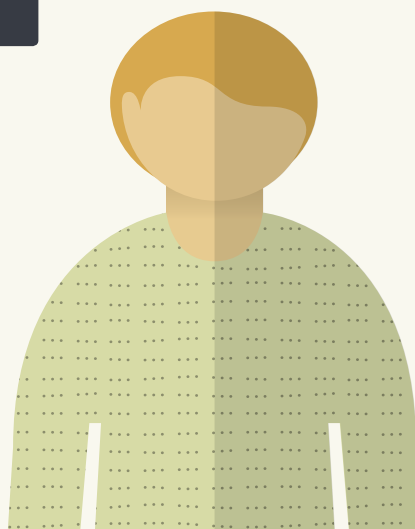
Det er forældrenes ansvar, at deres børn:

- har et sted at bo, tøj og får mad
- bliver tilset af en læge
- bliver beskyttet mod vold og misbrug. Loven siger, at man ikke må slå børn
- modtager 10 års undervisning på grundskoleniveau. Forældrene skal samarbejde med skolen, så børnene får en god skolegang. Det betyder blandt andet, at det forventes, at forældrene deltager i forældremøder og samtaler mellem lærere og forældre (skole-hjem-samtaler)
- får mulighed for at omgås andre mennesker og får redskaber til at kunne tage del i det danske samfund

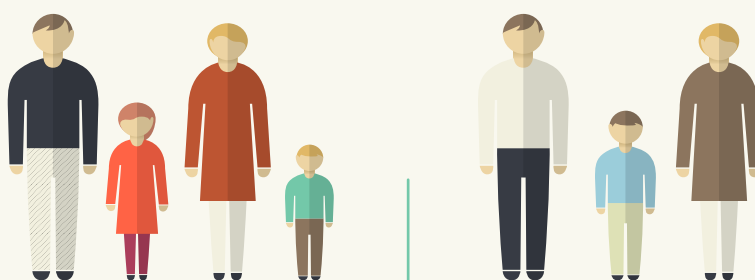
Børn har også ytringsfrihed i Danmark, og det er normalt, at de siger deres mening både i skolen og i hjemmet. Forældres dialog og deltagelse i børns liv er afgørende for børnenes deltagelse og bidrag til velfærdssamfundet.

Familietyper i Danmark

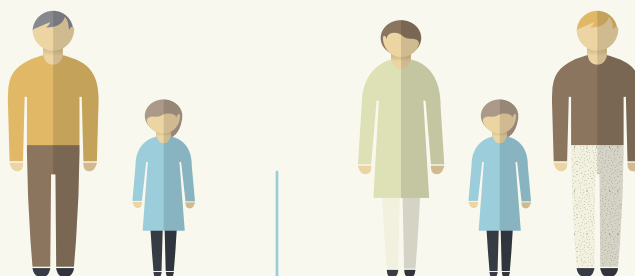
Kernefamilier

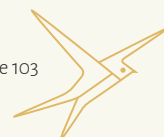
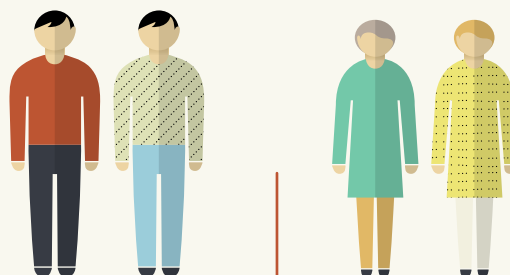
Singler

Skilsmissefamilier

Homoseksuelle

Dagens emne:

Familieformer i Danmark:

Kernefamilier, skilsmissefamilier, homoseksuelle og singler.

Børns vilkår.

LÆRINGSMÅL

Forstå at Danmark rummer mange forskellige familieformer. Ligestilling og sociale normer. Børns vilkår og forældres pligt til opdragelse og at sikre et godt liv som barn med undervisning og mulighed for udfoldelse.

BAGGRUND

Der findes mange familieformer i Danmark

Dagens faktatekst gennemgår fire familieformer. Forenkling af familietyper til fire skal sikre, at dagens læring i højere grad bliver en intro til variationen i Danmark, og at der ikke er en fuldstændig entydig norm.

LINKS TIL MERE INFO

Sammenfatning af tal om danskere fra 2016 fra Danmarks Statistik:

<http://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=21498&sid=dk2016>

Fra Danmarks Statistik: Højeste antal skilsmisser nogensinde (fra 17. marts, 2015)

<http://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=19191>

Nyhed på MetroXpress (fra 19. april, 2016)

Studie: Ingen forskel på børn af homo- eller heteroforældre:

<http://www.mx.dk/viden/videnskab/story/18480595>

FORSLAG TIL ØVELSER

Lad kursisterne fortælle om familietyper i deres hjemland, og lav en liste over forskelle og ligheder.

**Hvad må man, og
hvad må man ikke
i forhold til andre?**

**Uge 4
Kultur & omgangsformer
Onsdag**

Tjek på hvad vi må og ikke må, når vi omgås hinanden

VORES KROP ER VORES EGEN

Vi må alle sammen, piger og drenge, kvinder og mænd bestemme over vores egen krop.

Den personlige frihed er ukrænkelig, og det betyder at alle – kvinder, mænd, drenge og piger – har ret til:

- at sige nej til sex eller uønsket berøring - også i ægteskabet
- selv at bestemme, om man vil have børn eller ej. Hvis en kvinde bliver gravid og ikke ønsker at føde barnet, kan hun få en abort inden den 12. uge af graviditeten
- selv at bestemme, om man vil giftes, og om man vil skilles
- at bestemme, hvordan man vil gå klædt, hvordan man vil feste og bevæge sig, både på gaden, på barer og dansesteder

Piger og drenge, kvinder og mænd må ikke og har ikke ret til at:

- udøve vold af nogen art
- berøre andre uden vedkommendes accept og tilladelse
- komme med ubehagelige tilråb

FOR AT BESKYTTE BØRN OG UNGE HAR MAN INDFØRT EN RÆKKE ALDERSGRÆNSER:

13 år

Børn har ret til at arbejde i fritiden uden for hjemmet (efter skoletid), når de er fyldt 13 år.

15 år

Først når man fylder 15 år, må man have et arbejde, der ikke kun er i fritiden. Når man fylder 15 år, kan man komme for retten og straffes med bøde eller fængsel. Det er ulovligt for en voksen at have sex med en person, der er under 15 år.

16 år

Det er forbudt at sælge alkohol til børn under 16 år. Supermarkeder, købmænd og andre handlende (ikke barer og restauranter mm) må gerne sælge alkohol op til 16,5 % til børn og unge, der er fyldt 16 år.

18 år

Når man er fyldt 18 år, har man ret til at:

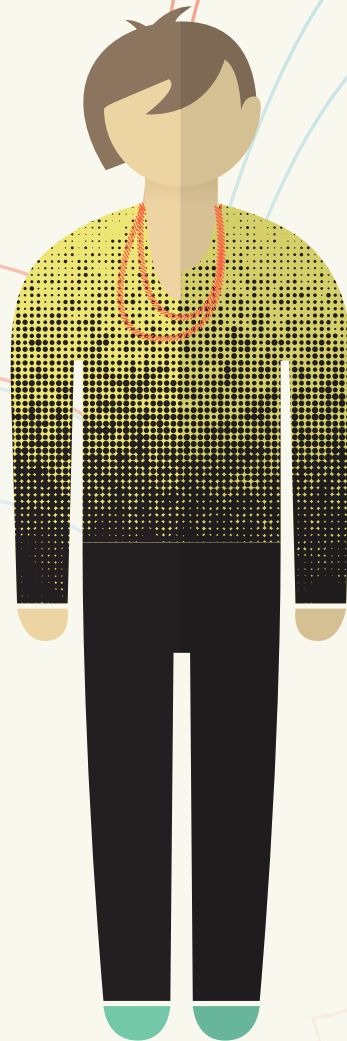
- købe al slags alkohol - også på serveringssteder (også over 16,5 %)
- disponere over egen økonomi - egne penge og en bankkonto, som ingen andre har adgang til
- indgå aftaler, underskrive aftaler - fx banklån
- gifte sig, stemme og modtage økonomisk hjælp under uddannelse (SU = Statens Uddannelsesstøtte)
- tage og have kørekort

24 år

Man skal være fyldt 24 år, før man kan og har ret til at søge om ægtefællesammenføring.

Individets rettigheder

Kvinder, mænd, drenge og piger må ikke:

- Udøve vold
- Røre andre uden tilladelse
- Ytre ubehagelige tilråb

Kvinder, mænd, drenge og piger må:

- Sige ja eller nej til sex eller uønsket berøring
- Bestemme, om man vil giftes, og om man vil skilles
- Bestemme, hvordan man vil gå klædt
- Være nøgen på steder, hvor det er tilladt
- Piger må få en abort inden den 12. uge af graviditeten

Dagens emne: Individets rettigheder

LÆRINGSMÅL

Indsigt i individets frihed til selv at bestemme, og i hvordan vi omgås.
Personlig grænsesætning.

BAGGRUND

Vidtrækkende personlig frihed betyder mangfoldighed - måske især i de store byer. Det kan måske være svært at forstå, hvordan man skal agere i en kultur med megen alkohol, festlig udfoldelse, udfordrende danse måder og tøj.

Alles - og ikke mindst kvinders - ret til selv at bestemme over egen krop kan i forhold til visse kulturer være nyt.

I dagens faktatekst gennemgås, hvad man må og ikke må i omgang med andre, og ikke mindst i forbindelse med selvbestemmelse og den personlige frihed.

LINKS TIL MERE INFO

Grundloven:

<http://www.grundloven.dk/>

Hjemmesiden 'Lige ret til alle' findes på et væld af sprog og kan anbefales:

<http://www.ligeret.dk/>

FORSLAG TIL ØVELSER

Lad kursisterne fortælle om individets rettigheder i deres hjemland.
Lad kursisterne fortælle om, hvordan de har oplevet Danmark indtil nu.
Lav en liste over forskelle og ligheder.

**Hvordan ser et år
ud i Danmark
- med skiftende vejr,
højtider og fester?**

**Uge 4
Kultur & omgangsformer
Torsdag**

Tjek på årets gang i Danmark - årstider og særlige begivenheder

VINTER

Vejret: En dansk vinter kan både være blæsende, mørk, regnfuld, snefuld, halvkold og meget kold. Middelttemperaturen om vinteren (dag/nat) er omkring 0,5 °C. Solen går tidligt ned og står sent op. Den korteste dag er omkring syv timer.

Danskerne trækker indenfor om vinteren. Trafikken (biler, busser og tog) kører til tider langsommere, og det er nødvendigt med varmt overtøj, huer og vanter.

Jul: Jul fylder meget i december måned. Her tændes mange lys, og der pyntes op. På mange arbejdspladser holder man julefrokoster, og her drikkes ofte øl og snaps. Juleaftensdag og 1. og 2. juledag efter juleaften og 1. januar er helligdage (Jesu fødsel 25. december). Her holder de fleste mennesker fri. Alle skolebørn har juleferie i cirka to uger.

Nytårsaften: Den 31. december, årets sidste aften, fejres med god mad og fyrværkeri, og mange steder drikker man alkohol natten igennem.

Vinterferie: Skolerne holder vinterferie enten i uge 6, 7 eller 8 (midt februar). Mange forældre holder ferie med deres børn.

Fastelavn: Syv uger før påskedag er det fastelavn i Danmark. Børn klæder sig ud og slår katten af tønden (de slår på en tønde, ofte fyldt med slik, for at kære ham eller hende, der slår tønden ned).

8. marts: Kvindernes internationale kampdag bliver fejret med konferencer og markeringer af kvinders udfordringer og fremskridt.

FORÅR

Vejret: Vejret kan være meget omskifteligt. Fra sne og kold blæst i april til varme dage i marts. Dagene bliver lysere. Når planter og træer springer ud, kommer danskerne også ud. Mange tager i skoven for at nyde foråret.

Påske: Skærtorsdag, langfredag, påskedag og 2. påskedag. Jesu død og genopstandelse. Til påske holdes påskefrokost, ofte med alkohol, sild og æg. Påskedagene er helligdage og mange holder fri i påsken.

1. maj: Arbejdernes internationale kampdag. Fredelige forsamlinger med taler om arbejderes vilkår.

5. maj: Danmarks befrielse (1945 efter besættelse under 2. verdenskrig).

Kristi Himmelfart: 40 dage efter påske. Fejring af Jesu opstigning til himlen. Kristi Himmelfart er en helligdag og en fridag for mange.

Pinse: 50 dage efter påske. Fejring af at Helligånden kom til jorden. Pinse er en helligdag og en fridag for mange.

Grundlovsdag 5. juni: Det tætteste vi kommer en nationaldag i Danmark. Dagen markerer indførelsen af Grundloven den 5. juni 1849 og dermed skiftet fra enevælde til demokrati.

Store bededag: Fire fredage efter påske. En særlig dansk helligdag, der fejres med varme hveder (hvedebrød) aftenen inden. Mange har også fri denne dag.

SOMMER

Vejret: Nu er det lyst og varmere, men danske sommerdage kan også være kølige med en middeltemperatur på 16 °C. Solen går sent ned og står tidligt op. Årets længste dag den 21. juni er omkring 17 timer. Danskerne er meget ude, og de har ikke så meget tøj på. Mange bærer korte shorts og nederdele, nedringede toppe og bare maver. I parker og på strande kan kvinder være topløse. Til fester og koncerter, både privat og offentligt, drikkes alkohol. Skolebørn har seks ugers sommerferie.

Sankt Hans aften: Den 23. juni fejrer danskerne midsommeren (midt på sommeren) med bål og sang i parker og på strand.

EFTERÅR

Vejret: Det bliver køligere og mere blæsende. Dagene bliver kortere. Bladene falder af træerne. Når bladene skifter farve, tager mange mennesker i skoven. Danskerne opholder sig mere og mere indendørs.

Efterårsferie: Skolerne holder en uges efterårsferie i uge 42 eller 43.

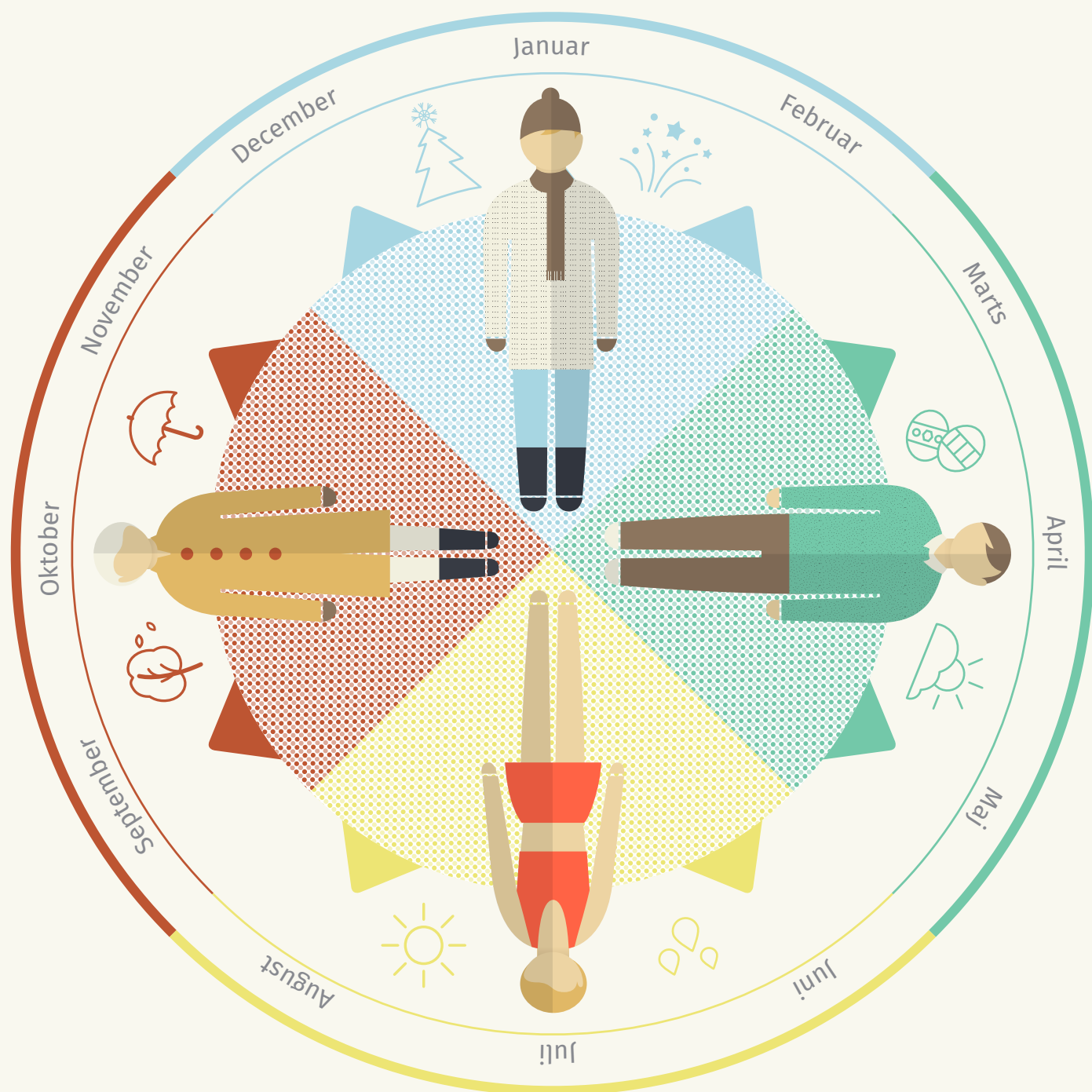

Halloween: Den 31. oktober er den amerikanske udgave af den kristne Allehelgen (første søndag i november), hvor man mindes de døde. Halloween fejres i stigende grad i Danmark. Børn klæder sig uhyggeligt ud og går fra dør til dør. Når døren åbnes, siger de: "Slik eller ballade," og mange er klar med slik til børnene.

Fødselsdage: I Danmark er det almindeligt at fejre både voksne og børns fødselsdage. Børn, der går i skole og børnehave, har ofte slik, kage eller frugt med til deres klassekammerater på deres fødselsdag. Nogle inviterer også deres kammerater hjem på deres fødselsdag. Fødselsdage betyder meget for de fleste, og det er derfor respektfuldt at deltage i festligholdelsen, når man er inviteret. Særlige fødselsdage er når man fylder 18 år (så er man myndig), og "runde" fødselsdage: 20, 30, 40, 50 osv, og derudover er 75 år også en særlig fødselsdag.

Årets gang i Danmark

Dagens emne: Årets gang med helligdage, fejring og årstider

LÆRINGSMÅL

Gennem et kig på årets gang få indblik i adfærd i det offentlige rum til fest og ved skiftende vejrforhold. Alles ret til frit at drikke, klæde sig som de vil. Indsigt i skiftende årstider, lys og mørke.

BAGGRUND

Der bliver talt meget om vejret i Danmark.

Hver anden dag er grå og mørk, men sommerlyset er berusende og inviterer til fest!

Vejret og årstidernes skiften har stor betydning for påklædning og udeliv.

Særlige højtider og fejring kan betyde, at udlændinge pludselig ser offentlig adfærd være meget forskellig fra både deres egen kultur, men måske også fra hverdagslivet i Danmark, fx:

- Julefrokoster betyder fulde mennesker i gaderne og måske på udlændingens arbejdsplads.
- Sommerens festivaler og offentlige fejring betyder letpåklædte mennesker og måske fulde mennesker.

Mørket om vinteren og tomme gader kan også være en stor forandring for udlændinge.

Faktateksten om, hvad man må og ikke må (fra onsdag) kan eventuelt genanvendes denne dag, da der her både vises, at omtalte adfærd er tilladelig i Danmark - og ikke mindst hvilken adfærd, man ikke må udvise i forbindelse med fx fulde og letpåklædte mennesker.

Oversigten giver også indblik i højtider og ferier.

LINKS TIL MERE INFO

Hjemmeside målrettet udlændinge om danske traditioner og kultur:

<http://denmark.dk/en/meet-the-danes/traditions>

Oversigt over hvornår danske helligdage ligger:

https://da.wikipedia.org/wiki/Danske_helligdage

Kristeligt Dagblads oversigt og forklaringer af kristne højtider:

<http://www.kristendom.dk/hoejtider>

FORSLAG TIL ØVELSER

Lad kursisterne fortælle om fejring og årstider i deres hjemland. Lav en liste over forskelle og ligheder.

**Hvordan var det
nu, det var?**

**Uge 4
Kultur & omgangsformer
Fredag**

Q	Quiz til Uge 4	Rigtig	Forkert
1	Et velfærdssamfund sikrer, at alle har lige ret til hjælp, når man ikke kan klare sig selv.	X	
2	I Danmark betaler du kun skat, hvis du tjener over 20.000 kr. om måneden.		X
3	Vacciner mod alvorlige sygdomme til børn koster 500 kroner pr. vaccine.		X
4	Dagplejen, vuggestuen og børnehaven forbereder børnene til skolen.	X	
5	Det forventes, at forældrene samarbejder med lærerne.	X	
6	I Danmark bor børnene altid hos moderen, når forældrene bliver skilt.		X
7	I Danmark er det normalt at leve sammen uden at være gift.	X	
8	I Danmark må homoseksuelle ikke gifte sig eller få børn.		X
9	I Danmark har alle ret til at sige nej til sex eller uønsket berøring..	X	
10	I Danmark har alle ret til selv at bestemme, hvordan de vil gå klædt.	X	
11	I Danmark kan man komme for retten og straffes med bøde eller fængsel, når man er fyldt 12 år.		X
12	I Danmark må man gerne drikke alkohol på gaden.	X	
13	I Danmark må du ikke drikke alkohol, før du er 18 år.		X
14	Man skal være fyldt 24 år, før man kan og har ret til at søge om ægtefællesammenføring.	X	

Fjerde mail fra Aisha

Kære kusine

Så er det blevet vinter igen. Man kan slet ikke forestille sig vinterens mørke, blæst og kulde, før man oplever det, det er så voldsomt. Men her omkring jul mildnes det med lys og hygge. Der bliver pyntet overalt, og man hænger smukke juledekorationer med lys i hen over de travleste butiksgader.

Vi er inviteret til mange julefejring. Hos dagplejemor Lise er der æbleskiver og juleklip. På skolen skal vi til julefest. Basim går og øver en sød lille sang, som de skal synge for os henne på skolen. I fodboldklubben er der også æbleskiver, og både på sprogcentret og på plejehjemmet, hvor jeg er i praktik, er jeg inviteret til julefrokost. Og jeg skal da lige love for, at julefrokoster fylder i gaderne her i december. Mange drikker sig fulde. Alkohol er i den grad en del af den danske og vestlige kultur, jeg vidste det jo godt, inden vi kom hertil. Men det er alligevel vildt at mærke forskellen mellem de stille mørke vinteraftener, hvor alle holder sig indendørs og så nu. December byder i det hele taget på masser af traditioner, og jeg fornemmer, at danskerne generelt elsker december, ikke mindst børnene.

Jeg er stadig meget glad for min praktikplads på plejehjemmet, og det går faktisk godt med at forstå både kollegerne og de ældre. Det er gået op for mig, at det mest almindelige her i Danmark er, at ældre mennesker bor for sig selv eller på plejehjem. Det er bare en af de mange forskelle, der hele tiden dukker op i min hverdag. Men nu hvor vi har været i byen i snart et år, har jeg efterhånden fået en god fornemmelse for, hvordan livet leves her. Det vildeste jeg har oplevet, var en dag vi tog ind til byen. Pludselig fyldtes gaderne af et optog af lastbiler og gående mennesker i meget lidt og meget udfordrende tøj. De spillede høj musik og dansede. Mange mænd var klædt ud som damer med højhælede sko, sminke og dybe udskæringer, de havde virkelig gjort sig umage. Det viste sig at være årets Gay Pride. Det var noget chokerende, men det gjorde indtryk på mig at se, hvordan alle har lov til at være sig selv, og at de tør vise det på åben gade.

På både sprogcentret og i asylcenteret lærer man om lovene i Danmark. Der er rigtig mange, og det kan være svært at huske det hele, men grundlæggende har jeg forstået værdien i, at alle her i landet har lige rettigheder, også børn og kvinder. Det blev sagt til os igen og igen, at her må man ikke slå børn, og her har alle kvinder ret til selv at bestemme.

I det hele taget er samfundet så anderledes bygget op end hjemme. Alle betaler skat af deres indtægt, og selv os, der får penge fra kommunen, betaler skat. På en måde kan man sige, at alle betaler til alle. Til gengæld synes jeg, at det kan være svært at finde ud af, hvad der forventes af os. For eksempel siger lærerne på Basims skole, at det er vigtigt for Basim, at vi hjælper ham med skolearbejdet og kommer til alle fester og møder på skolen. Det er svært, du ved jo, hvor genert jeg kan blive, men jeg vil jo gerne hjælpe Basim, så vi deltager selvfølgelig, og det bliver også lettere og lettere. Noget andet, jeg skulle vænne mig til, er, at danskerne går meget op i tid og i at komme til tiden. Alle aftaler skriver de ind i deres kalender, og hvis man er inviteret til middag klokken 19, forventer de, at man kommer klokken 19 og ikke en halv time før eller efter.

Kære kusine, nu er det tid til at lave aftensmad, hils familien, og jeg glæder mig til at læse nyt fra dig igen.

Kærlig hilsen Aisha ;-)

Tjek DK

Supplerende fakta-ark

Tjek på

Intro til sprogcenter

Samfundets opbygning

Det danske sundhedssystem

Privatøkonomi

Vigtige digitale værktøjer

Det danske skolesystem

Introduktion til sprogcenter

Et sprogcenter - også kaldet sprogscole - er det sted, hvor du modtager dansk-undervisning.

I din integrationskontrakt har du forpligtet dig til at lære dansk. Det er vigtigt, at du møder op til undervisningen, da du ellers risikerer at miste eller blive trukket i din integrationsydelse.

Alle udlændinge med bopæl i Danmark har ret til op til fem års gratis danskundervisning på en sprogscole, fra de er flyttet til landet. Man skal være i gang med danskuddannelsen senest en måned efter, at man er flyttet til sin kommune. At lære dansk er din vej til et godt liv i Danmark. Det hjælper dig til at få et job og møde danskere.

På sprogcentret undervises voksne udlændinge i dansk på forskellige niveauer. Der er tre forskellige danskuddannelser på sprogcentret. Danskuddannelse 1, 2 og 3. Alle tre uddannelser afsluttes med en statskontrolleret danskprøve (Prøve i Dansk 1, Prøve i Dansk 2 og Prøve i Dansk 3). Prøve i Dansk 2 eller 3 er en forudsætning for at kunne søge permanent opholdstilladelse i Danmark, og Prøve i Dansk 3 er en forudsætning for at kunne søge dansk statsborgerskab.

Det er sprogcenteret, der afgør hvilken danskuddannelse en ny kursist skal placeres på. Det sker på baggrund af en samtale og en pædagogisk vurdering af den enkeltes forudsætninger og mål med uddannelsen.

Danskuddannelse 1

er tilrettelagt for kursister, som ikke kan læse og skrive på deres modersmål, samt latinske analfabeter, som ikke behersker et europæisk skriftsystem. Målet for undervisningen er grundlæggende færdigheder i mundtlig dansk samt læse og skrivefærdigheder med henblik på at kunne klare sig på det danske arbejdsmarked og som borger i det danske samfund.

Danskuddannelse 1 består af 6 moduler og afsluttes med Prøve i Dansk 1.

Danskuddannelse 2

er tilrettelagt for kursister, som har en kort skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet. Målet for undervisningen er at forstå, tale og læse dansk med henblik på at kunne klare sig på det danske arbejdsmarked, i efterfølgende arbejdsmarkedsuddannelse og som borger i det danske samfund.

Danskuddannelse 2 består af 6 moduler og afsluttes med en Prøve i Dansk 2.

Danskuddannelse 3

er tilrettelagt for kursister, som har en mellemlang eller lang skole- og uddannelsesbaggrund. Det kan være erhvervsuddannelser, en gymnasieuddannelse eller en videregående uddannelse. Målet for Danskuddannelse 3 er, at kursisterne skal kunne få et job eller tage fortsat uddannelse samt kunne fungere aktivt som borger i det danske samfund.

Danskuddannelse 3 består af 5 moduler og afsluttes med en Prøve i Dansk 3. Efter en afsluttet Prøve i Dansk 3 kan man tage Studieprøven, som giver adgang til de videregående uddannelser i Danmark.

Tjek fakta om sprogcentre her

<http://uim.dk/arbejdsomrader/danskundervisning-og-prover-for-udlaendinge/danskuddannelse>

Tjek på

Tjek på Samfundets opbygning

Sådan bliver Danmark styret - stat, regioner og kommuner

Danmark er delt op i myndigheder på tre niveauer:

- **Staten** bestemmer de overordnede rammer og den økonomi, som regioner og kommuner skal arbejde med. Staten tager sig af det, som skal være ens i hele landet: Fx politi, forsvar, retsvæsen og ungdomsuddannelser.
- **Kommuner** tager sig af alt det, der er tæt på kommunens beboere i hverdagen: Sundhed (lægehjælp mm), beskæftigelse, det sociale område, børnepasning, folkeskolen, ældreplejen, erhvervsservice, kollektiv trafik og veje, natur, miljø og kultur. Kommunerne er underlagt landets love, men har selvstyre. Det betyder, at landets 98 kommuner selv bestemmer, hvordan de vil overholde landets love.
- **Regionerne** har som deres vigtigste område: hospitaler og psykiatri, det man kalder for sundhedsvæsenet. Der er 5 regioner i Danmark.

Demokrati

Danmark er et demokrati. Det betyder folkestyre. De politikere, der vedtager lovene og beslutter, hvordan lovene skal overholdes, er valgt af borgerne, og de repræsenterer borgerne.

I Danmark får man stemmeret, når man fylder 18 år; som borger kan man stemme, når der er valg til Folketinget, til Europa-Parlamentet og til kommunalbestyrelser og regionsråd. Og i sjældne tilfælde til folkeafstemninger om særlige emner.

Læs mere om reglerne for stemmeret m.v. her

<http://valg.oim.dk/vaelgere/hvem-kan-stemme-og-stille-op-til-valg-i-danmark/>

Magtens tredeling

For at undgå korrupsion og magtmisbrug er magten i Danmark delt i tre (også kaldet magtens tredeling), nemlig den lovgivende, den udøvende og den dømmende magt.

1. Folketinget - den lovgivende magt

I Folketinget (det danske parlament) sidder 179 folkevalgte medlemmer. Når en ny lov skal vedtages, skal lovforslaget gennem flere behandlinger i Folketinget (1. 2. og 3. behandling). Et lovforslag sendes typisk til udvalgsbehandling mellem 1. og 2. behandling i Folketinget. Derefter stemmer Folketingets medlemmer om loven.

2. Regeringen og forvaltning - den udøvende magt

Det er regeringens ansvar, at de love, som folketinget vedtager, overholdes. Regeringen består af en statsminister og en række ministre med hver deres ansvarsområde.

Politiet hører under Justitsministeriet. Det er derfor justitsministeren, der er øverste chef for politiet.

3. Domstolene - den dømmende magt

Domstolene løser konflikter og vurderer om landets love overholdes.

I den danske grundlov står blandt andet følgende vigtige rettigheder:

- Den personlige frihed er ukrænkelig.
- Enhver, der ikke kan forsørge sig selv og sine, har ret til hjælp fra det offentlige.
- Ytringsfrihed - ret til at udtrykke sin holdning i tanke, skrift og tale.
- Forsamlingsfrihed - ret til at samles i det offentlige rum.
- Foreningsfrihed - ret til at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed. Foreninger må ikke søge at nå deres mål ved vold.
- Boligen er ukrænkelig - politiet skal fx skal have en retskendelse for at komme ind i dit hjem.
- Ejendom er ukrænkelig - ingen må tage de ting, du ejer.

Det danske retssystem - politi, domstole

I Danmark har alle borgere - både kvinder og mænd - de samme rettigheder, når det gælder beskyttelse og retssikkerhed.

Domstole

Næsten alle retssager begynder i byretten - Danmark er inddelt i 24 retskredse og dermed 24 byretter.

Retssager kan opdeles i:

- **Civile sager** (hvor en person bruger retten til at få gennemført et krav over for en anden person, en myndighed eller en kommune).
- **Straffesager** (indledes med efterforskning af politiet, der sender sagen til retten, når efterforskningen er afsluttet).

Hvis sagsøgte eller sagsøger ikke er tilfreds med byrettens afgørelse, kan afgørelsen ankes til landsretten (der findes to: Vestre og Østre landsret). Højesteret er øverste instans i det danske retssystem.

Politi

Dansk politi er en offentlig myndighed, der skal forebygge og forhindre kriminalitet og sikre tryghed for borgerne. Politiet skal sikre, at love holdes, og orden opretholdes.

Øverst i politiet er rigspolitiet, der skal sætte rammerne og vejlede landets 12 politikredse. I politikredsen er en hovedpolitistation og lokale politistationer.

Tjek på

Det danske sundhedssystem

Flygtninge med opholdstilladelse har adgang til det danske sundhedsvæsen på lige fod med danske herboende. Al henvendelse kræver sundhedskort, som er sygesikringens kort med magnetstriben, der kan tjekke dig elektronisk ind.

Lægen

Din kontakt med sundhedsvæsenet begynder hos den **praktiserende læge**. Lægen kan hjælpe med mange ting, men nogle gange sender lægen dig videre til specialister - enten på en klinik eller på et hospital. Det kan fx være en læge specialiseret i øre, næse og halsproblemer, og det kan være en kiropraktor eller psykolog. Man skal bestille tid på lægens hjemmeside eller telefonisk. Det er vigtigt at komme til tiden og melde afbud, hvis man er forhindret i at komme. Lægen udskriver medicin på recept, som sendes elektronisk til **apoteket**. Her kan du så købe medicinen (sygesikringen giver tilskud til medicin, men du skal selv betale en del af medicinprisen).

Akut lægehjælp

Ring 1813 ved mindre alvorlige skader eller pludselig opståede sygdomme, når de opstår uden for lægens telefontid. Her bliver du oplyst om hvilken akutmodtagelse, der kan modtage dig, og hvor lang ventetiden er.

Ring 112 ved akut livstruende sygdom eller en alvorlig skade. Du vil i telefonen blive bedt om at fortælle **hvad** der er sket, **hvor** det er sket og **hvor mange**, der er kommet til skade. En ambulance sendes af sted, og de tilskadekomne køres til nærmeste akutmodtagelse.

Hospitalet

Stort set al behandling, udredning og undersøgelse på et hospital er gratis. På hospitalet kan man enten få en forundersøgelse, eller man kan være indlagt. Nogle undersøgelser og operationer foregår ambulat, det betyder, at man kommer hjem samme dag. Andre behandlinger kræver længere tids indlæggelse.

Tolk

Hvis du ikke mestrer dansk, kan du få bevilget en tolk. Det er den praktiserende læge, speciallægen eller hospitalet, der beslutter, om det er nødvendigt. Det er gratis at få nødvendig tolkebistand.

Graviditet og fødsel

Gravide får tilbudt helbredsundersøgelser. Som gravid får du tildelt en jordemor. Både egen læge og jordemor vil graviditeten igennem hjælpe og tjekke, at alt er som det skal være.

Du kan føde på hospital, hjemme eller på privat klinik

Børn og sundhed

De første fem år bliver alle børn tilbudt forebyggende helbredsundersøgelser hos egen læge. Barnet bliver målt og vejjet, barnets syn og hørelse testes, og barnets trivsel tales igennem. Barnet får vaccinationer på de rigtige tidspunkter, hvilket sikrer at barnet ikke får livstruende børnesygdomme i fx voksenalderen.

Sundhedsplejerske

En sundhedsplejerske hjælper dig og dit barn - fra graviditet til fødsel og i skoletiden, hvor hver skole har tilknyttet en sundhedsplejerske.

Sundhedsplejersken undersøger barnet, de rådgiver og vejleder børn og forældre, så barnets udvikling og helbred er i sikre hænder.

Det er sundhedsplejersken, der opretter mødregrupper, som er en gruppe af kvinder, der har født samtidig. De mødes og taler om børn og forældreskab.

Hjælp til traumatiserede flygtninge

Det anslås, at mellem 30 % og 50 % af flygtninge i Danmark lever med traumer. Det er naturlige reaktioner på voldsomme hændelser.

Typiske symptomer er søvnløshed, mareridt, koncentrationsbesvær, depression, stress, angst, pludselige vredesudbrud, isolation og fysiske smerter som hovedpine og muskelspændinger.

Din praktiserende læge i kommunen kan hjælpe dig videre til tilbud for traumatiserede flygtninge.

Via dette link kan du se videoer om det danske sundhedssystem.

Videoerne findes på dansk, engelsk, urdu, arabisk, persisk, fransk og tyrkisk

<http://www.detdanske sundhedssystem.dk/>

Tjek på

Privatøkonomi

Anvendelse af e-Boks, NemID, betaling af regninger/girokort, bank nøglekort og digital sikkerhed

Kommunen opretter en bankkonto til dig og får dig i gang med de digitale værktøjer, du skal bruge i din hverdag:

e-Boks er din postkasse på internettet, hvor du modtager breve fra og kan sende breve til bank, kommune, forsikring mm. Det er gratis at bruge e-Boks, der har ubegrænset plads til post. Du kan vælge at få automatisk besked, når der er ny post til dig via sms eller din e-mail. Så behøver du ikke tjekke hver dag.

Din e-Boks er tilknyttet dit personnummer, og din e-Boks følger dig derfor hele livet. Sikkerhed er højeste prioritet for e-Boks.

e-Boks kan bruges fra din computer, tablet eller mobiltelefon.

NemID er dit personlige login på internettet til både offentlige og private selvbetjeningsløsninger.

NemID består af: Bruger-id, en adgangskode og et nøglekort (papkort med en masse koder).

Alle de steder, du skal logge ind med NemID, logger du ind på samme måde:

Først taster du dit bruger-id og din adgangskode. Så bliver du bedt om at indtaste en kode fra dit nøglekort.

Sikkerhed: NemID er baseret på to-faktors-sikkerhed: Du har din adgangskode i hovedet og dine personlige koder i dit nøglekort

Bank og betaling af regninger/girokort

Kommunen hjælper dig med at få oprettet en bankkonto. Du kan tilgå din bank og fx betale regninger via netbank.

Det er smart at tilmelde regninger til betalingservice, da det er dyrt ikke at betale regninger til tiden, og det er dyrt fx at betale en regning på posthuset (40 kr). Med betalingservice bliver dine faste regninger betalt automatisk til tiden.

Hjemmesiden er vigtig for dig i forhold til tre ting:

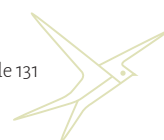
- Et leksikon med relevante oplysninger om indrejse og ophold. Her kan du finde information om fx familiesammenføring og asyl
- Du kan følge din egen sag - under min side (hvor man logger på med NemID)
- Du kan ansøge online til fx forlængelse af opholdstilladelse og permanent opholdstilladelse i Danmark.

The screenshot shows the homepage of nyidanmark.dk. At the top, there are navigation links: Nyheder | Blanketter | Publikationer | Spørgsmål & Svar | Lovstof | Tal & statistik | Min Side. Below this, there are two profile pictures of a man and a woman. The main content area is divided into several sections:

- INDREJSE OG OPHOLD**: A large menu with two columns of links. The left column includes: Visum (kort ophold), Familiesammenføring, Arbejde, Studie, Au pair, Praktikant, Asyl, Humanitært ophold, Til arbejdsgivere. The right column includes: Permanent ophold, Gebyr, Opholdskort med biometri, Hvis man rejser ud af Danmark, Borgere fra EU og Norden, Borgere fra Tyrkiet (associeringsaftalen). A red dashed circle highlights the right column, with a red arrow pointing to the text: » Vis alle emner om indrejse og ophold ».
- MIN SIDE**: A section with a 'LOG IND' button and a 'Se status på din sag online' link.
- ANSØG ONLINE**: A section with a 'LOG IND' button and a 'Se status på din sag online' link.
- GEBYR**: A section with a 'LOG IND' button and a 'Se status på din sag online' link.
- BIOMETRI**: A section with a 'LOG IND' button and a 'Se status på din sag online' link.
- BESTIL TID**: A section with a 'LOG IND' button and a 'Se status på din sag online' link.

On the right side, there is a **Nyheder** section with a list of news items dated from 31. marts 2017 to 8. marts 2017. Below the news is a link: » Se flere nyheder ».

At the bottom of the page, there are logos for UDLÆNDINGSTYRELSEN and STYRELSEN FOR INTERNATIONAL REKRUTTERING OG INTEGRATION, along with a link to 'SAGSBEHANDLINGSTIDER'.

Tjek på

Det danske skolesystem

Folkeskolens overordnede formål er, at børn skal tilegne sig kundskaber og færdigheder, forberede eleverne til videre uddannelse og deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og demokrati.

Folkeskolen bygger på samarbejde mellem skole og forældre.

Her er Folkeskolens formålsparagraf: § 1.

Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling. Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle. Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati

Kilde: <http://www.emu.dk/modul/folkeskolens-form%C3%A5lsparagraf>

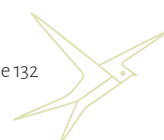
Efter folkeskolen

De fleste politikere er enige om, at uddannelse er vejen frem til et stærkt og velstillet samfund, og de sidste mange danske regeringer har haft en målsætning om, at over 9 ud af 10 i en ungdomsårgang skal have en uddannelse efter folkeskolen.

Se mere om det danske uddannelsessystem her

<https://www.ug.dk/efteruddannelse/ord-og-begreber>

Tjek DK

Juni 2017

Omslag

Berserq ved Tom Møller Kristensen

Udviklet af

Thea Bohm og Tina Møller Kristensen i samråd med
Udlændinge- og Integrationsministeriet

Udgivet af

Udlændinge- og Integrationsministeriet

Grafisk design

Berserq ved Tom Møller Kristensen

ISBN

978-87-93396-50-0